POMURSKI VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

Leto VIII. — Štev. 35 | Murska Sobota, 6. sept. 1956 | Cena din 10.—

SEJA OKRAJNEGA ODBORA SZDL

DRUŽBENI NAČRT JE REALEN - ZATO NOBENIH ODSTOPANJ

V četrtek je bila v Radencih seja Okrajnega odbora SZDL. Seje so se udeležili razen predsednikov občinskih ljudskih odborov še ljudski poslanci: Jože Rus, Marjan Ahčin in Ivan Kreft. Članom Okrajnega odbora SZDL je poročal o proizvodnji in izpolnitvi polletnega družbenega načrta podpredsednik OLO tov. Bogo Verdev, kot koreferent pa je bil predsednik sveta za gospodarstvo pri OLO tov. Rado Pušenjak, ki je govoril predvsem o nekaterih težavah v proizvodnji in trgovini. Po poročilih se je razvila med člani odbora precej živahna diskusija, v kateri so posamezniki osvetlili še marsikateri pereč problem v našem gospodarstvu.

Na splošno je bil uspeh pri uresničevanju našega družbenega načrta v prvem polletju zadovoljiv bolj v proizvodnih podjetjih, kot pa pri formiranju proračunskih skladov in realizaciji tako okrajnega kot občinskih proračunov. Izmed proizvodnih panog je med najboljšimi industrija, ki je realizirala polletni plan tako: vrednost proizvodnje 36 %, realizacija proizvodnih načrtov 41 % in realizacija plačnega sklada 45 %.

Med najboljšimi industrijskimi proizvodnimi podjetji je vsekakor murskosoboška Panonija, ki je proizvodni načrt za prvo polletje presegla, prav tako pa tudi tovarna dežnikov v Lendavi in še nekatera druga podjetja, med njimi premogovnik Presika. Mnogo bolj kritično je stanje v tovarni perila v Murski Soboti, kjer se še sedaj občutno poznajo posledice redukcije električnega toka v prvih mesecih letos. Tudi pri ljutomerski Žici je stanje kaj slabo saj znaša realizacija komaj 18,5 %. Pri Žici je glavni problem vprašanje trga, vendar so se razmere v zadnjem mesecu dokaj spremenile in je mogoče upati, da bodo v tem podjetju letni proizvodni načrt dosegli ali pa se vsaj močno približali postavljenim nalogam. Pri Nafti je letošnja proizvodnja nižja za okrog 2000 ton, polletna realizacija pa znaša 32,6 %, to je za 12 % manj kot lani v istem obdobju.

Industrija gradbenega materiala je dosegla predvideno proizvodnjo samo pri strešnikih in to z 52 odstotki, pri zidakih pa samo s 36,6 odstotki. Da je proizvodnja zidakov nekoliko nižja od predvidene, je vzrok predvsem v pomanjkanju sušilnih naprav v nekaterih opekarnah.

V gostinstvu je zabeležen precejšen izpad pri Radencih, hotel Triglav v Lendavi pa je imel v prvem polletju celo izgubo.

Pri obravnavanju realizacije družbenega načrta v obrti so posamezni člani Okrajnega odbora SZDL ostro kritizirali tudi šušmarstvo, ki se razcveta na račun socialistične in dobre privatne obrti. Graje vredni so primeri, da neko obrtno podjetje pomaga s sredstvi nekaterim svojim ljudem, da se strokovno izpopolnijo, nakar pa ti podjetje pustijo in odprejo privatno obrtno delavnico (Kleparstvo M. Sobota). Razumljivo je, da to močno slabi našo socialistično obrt, ki se mora tako ali tako spoprijemati z mnogimi težavami. Edina rešitev iz tega položaja je le v krepitvi socialističnega sektorja obrti. Posamezni občinski ljudski odbori pa so v prvem polletju letos posvetili kaj malo skrbi ustanavljanju novih obrtnih delavnic, katerih potrebo so že večkrat nakazale splošne potrebe.

POTREBNA JE DOBRA KOMERCIALNA SLUŽBA

Razmere v naši proizvodnji in na trgu zahtevajo od naših podjetij dobro organizirano komercialno službo. Težave so predvsem pri prodaji vina, saj ima Kapela na zalogi še 80 % lanskega pridelka, težave pa so prav tako pri prodaji žičnatega pletiva, perila itd.

Stanje pri tovarni perila v Murski Soboti sicer ni najboljše, vendar bi bilo še mnogo slabše, če ne bi imeli dobre komercialne službe, ki ji je uspelo posredovati izdelke tovarne v vseh krajih naše države.

Isti tržni zakoni kot pri vnovčevanju industrijskih izdelkov, veljajo tudi pri vnovčevanju kmetijskih pridelkov. Dobro organizirana trgovska služba je potrebna predvsem sedaj, ko se pričenja sezona odkupa kmetijskih pridelkov.

Naše agroservisne postaje imajo precejšnje težave zaradi predragih gradenj svojih objektov. To vpliva seveda tudi na cene storitev, ki bi morale biti pravzaprav konkurenčne.

V OBČINSKIH SKLADIH PREMALO SREDSTEV

Proračunski dohodki v prvem polletju so dotekali tako: dohodki iz gospodarstva 18 %, dohodki od prebivalstva 46,5 %, dohodki uradov in ustanov 37,7 %. Delež gospodarstva pri formiranju proračunskih sredstev je vsekakor premajhen in ima vzroke tudi v mnogih subjektivnih težavah, prav tako pa pri neresnem izpolnjevanju predvidenih proizvodnih nalog v podjetjih. Realizacija izdatkov občinskih proračunov znaša 39,4 %. Največji izpadi so bili pri deležih iz gospodarstva, pri zemljarini, pri prometnem davku od vina in žganja ter pri deležu dobička gospodarskih organizacij. Realizacija izdatkov znaša 41,4 %. Že sedaj je mogoče ugotoviti, da so občinski ljudski odbori odločno prenizko določili višino sredstev za posamezne proračunske izdatke, n. pr. za zdravstvo. Precej verjetno pa je, da so nekateri občinski ljudski odbori predvideli za zdravstvo in še nekatere druge izdatke manjše izdatke namenoma, ker so računali, da bo dejanske potrebe kril okraj. Pri vsem tem se moramo dobro zavedati, da občinski ljudski odbori s tako proračunsko politiko ne bodo uspeli, kajti tudi sredstva okrajnega proračuna so omejena na najpotrebnejše izdatke.

(Nadaljevanje na 2. strani)

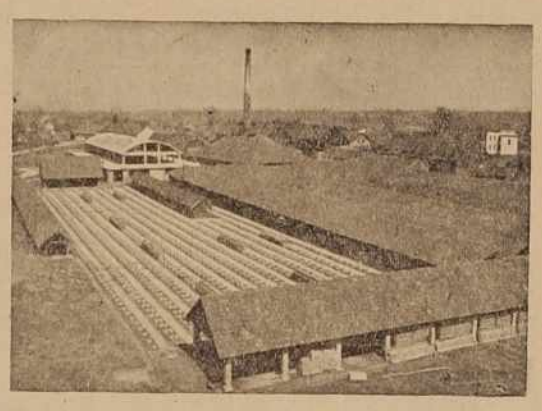

Tudi opekarno v Radgoni modernizirajo. Poleg starejših zgradb je zrasel nov vrstnik, ki pomeni na stotisoče komadov opeke več ...

DOGODKI ZADNJIH DNI

Kljub temu, da ne moremo ravno reči, da politično življenje ne bi bilo tudi drugod aktivno, je vendar trenutno še vedno v ospredju sueško vprašanje.

Kakor smo še zapisali v zadnji številki, je predsednik egiptovske vlade Gamal Abdel Naser sprejel »odbor petih«, ki ga vodi avstralski ministrski predsednik Menzies. Odbor ima nalogo sporočiti predsedniku Naserju sklepe konference v Londonu. To je njegova oficielna naloga. Brez dvoma pa se bo delegacija poskušala posvetovati z Naserjem in doseči rešitev sueške krize, čeprav to seveda ne bo lahko.

Prvi stiki med Naserjem in delegacijo so že bili vzpostavljeni, kaj so na dosedanjih posvetovanjih dosegli, vemo le malo. Menzies je namreč dejal, da ne bodo objavljali dnevnih poročil s sestanka. Do sedaj je bilo sporočeno samo to, da je delegacija izročila Naserju Dullesov načrt o Suezu, ki ga bo Egipt proučil. Dogovorili so se tudi o proceduri razgovorov. Predsednik Naser je tudi sporočil, da ima sestanek obliko »razgovorov« ne pa »pogajanja«. Uradno je bilo tudi sporočeno, da so bili prvi sestanki prisrčni, kaj več o teh razgovorih za zdaj še ne vemo. Na sestanku z novinarji je predsednik Naser znova zatrdil, da »se bo pogajal o vsakem novem sporazumu v okviru konvencije iz leta 1888, ki zagotavlja svobodo plovbe. Ta obljuba še zmeraj drži.« Treba bo vsekakor počakati do zaključka sestanka, da bomo lahko poročali kaj več.

Medtem ko tečejo razgovori v Kairu, pa podzemata zlasti Anglija in Francija nove korake »za rešitev sueške krize«. Ti koraki pa niso prevečmiroljubni. Tako je Francija poslala na Ciper več tisoč vojakov, da bi bili pripravljeni »v primeru nevarnosti«. Na vidiku je tudi sestanek članic Atlantskega pakta, na katerem mislijo med drugim razpravljati tudi o Suezu. Ker je to vojaška organizacija, je razumljivo, kako bodo o tem vprašanju razpravljali. Britanska vlada namerava odtegniti del svojih čet iz Zahodne Nemčije, da bi jih imela na razpolago v Sredozemlju. Znano je tudi, da so v Egiptu odkrili vohunsko afero, v katero so vmešani predvsem Angleži. Egipt tudi zapuščajo britanski državljani in je doslej zapustilo to državo okrog 1400 Britancev.

Vsi ti dogodki, ki se vrstijo izven kairskih razgovorov na diplomatskem področju, kažejo, da je sueški problem resna zadeva, resna zlasti zato, ker so vmes prave vojne grožnje, pa čeprav so zamaskirane kot »varnostni ukrepi«.

Na vse to seveda ne gleda mirno egiptovska vlada. Popolnoma pravilno je ocenila zahodne vojaške koncentracije čet in se temu primerno tudi pripravila oziroma se še pripravlja. Tako je v Egiptu izvršena mobilizacija in odgovorni krogi javljajo, da so egiptovske oborožene sile strateško razporejene in pripravljene za vsak primer. Vodilni predstavniki egiptovske vojske zatrjujejo, da je njihova armada popolnoma pripravljena in odlično opremljena z orožjem in strelivom.

Vse to zelo resno opozarja na resnost položaja v Sredozemlju. Miroljubni svet pa vendar pričakuje, da bo tudi v tem, sicer precej delikatnem primeru prevladala zdrava in trezna človeška pamet 20. stoletja in da se bo tudi to pereče vprašanje uredilo na mirni način.

Delegacija Zvezne ljudske skupščine v ČSR

V Češkoslovaški republiki se mudi na prijateljskem obisku delegacija naše Zvezne ljudske skupščine, ki jo vodi predsednik Ljudske skupščine LRS tov. Miha Marinko. Ta obisk pomeni dragocen prispevek

k nadaljnjemu zmanjšanju napetosti v svetu, prispevek v boju proti težnjam po blokovski razdelitvi sveta, prispevek k okrepitvi miru. S tem obiskom bo jugoslovanska parlamentarna delegacija pripomogla k uresničevanju tistih ciljev, ki so v interesu naših narodov, pripomogla pa bo tudi k nadaljnjemu medsebojnemu spoznavanju in krepitvi prijateljskih stikov.

Seminar prosvetnih delavcev v M. Soboti

V petek je bil v M. Soboti zaključen petdnevni seminar šolskih upraviteljev in ravnateljev nižjih gimnazij Pomurja.

Na sporedu so bila razna pedagoška in psihološka predavanja, tako o hospitacijskah šolah, učnih oblikah, učitelju in učencu pri šolskem in izvenšolskem delu, o duševnem in telesnem razvoju šolskega otroka in podobnem. Predavali so znani pedagoški strokovnjaki tov. Silih, Rudolfova, dr. Šegula, Toličič in Tomšič. Predsednik okrajnega ljudskega odbora tov. Franc Rogl je govoril o vlogi družbenega upravljanja v šolstvu, sekretar OK ZKS tov. Miloš Ledinek o delu učiteljev na družbenem in političnem področju, poslanec Vanek Šiftar pa o ustanovitvi študijske knjižnice za Pomurje. Seminarja se je udeležilo čez 90 upraviteljev. Žal je nameravani izlet na Goričko odpadel zaradi premajhnega števila prijavljenih udeležencev. k-

Septembra v M. Soboti zborovanje etnografov

V zadnjih dneh tega meseca bo Zavod za spomeniško varstvo LRS priredil v M. Soboti zborovanje slovenskih etnografov. V 12 referatih bodo udeleženci pregledali probleme muzejev in spomeniškega varstva. Svet za prosveto in kulturo OLO pa jih bo še posebej seznanil z razmerami v Pomurju, kar je tudi osnovni namen tega zborovanja. Temu primerno bo tudi organizirano delo. Zborovanje bo trajalo štiri dni. Dva dni bodo posvetili referatom, preostali čas pa izrabili za ogledovanje Pomurskih spomenikov. šb

VELIČASTEN POGREB ŽRTEV EKSPLOZIJE V PETISOVCIH

V sredo, 29. avgusta so na petišovskem pokopališču pokopali še štiri žrtve strašne eksplozije: ponesrečenega Janeza Bencika, njegovo ženo z novorojenčkom, katerega ga je spočela v bolnišnici po nesreči, in še enega otroka. V soboto, 25. avgusta pa so pokopali tri otroke, ki so že prej umrli zaradi opeklin. Vsi so pokopani v skupnem grobu. Na zadnji poti jih je od zapuščene hiše žalosti spremljala velika množica ljudi iz bližnje in dalnje okolice.

Najmlajša otroka, ki se še zdravita v bolnišnici in bosta menda ostala pri življenju, bodo prevzeli v varstvo sorodniki. Ing. K. C.

Ljutomerska Zarja v modernejših prostorih

Kolektivu Trg. doma »Zarja« v Ljutomeru je treba priznati, da se prizadeva za kulturnejšo postrežbo potrošnikov. Z lastnimi in najetimi sredstvi je na Miklošičevem trgu uredil moderen trgovski lokal za špecerijo in delikateso, sedaj pa preureja in modernizira lokal, v katerem bodo prodajali manufakturno blago in konfekcijo.

V prvem lokalu so začeli poslovati že v ponedeljek, v drugem pa bodo prodali prve metre blaga po 15. septembru.

Prizadevanje kolektiva »Zarje« je prav gotovo vzpodbudno, saj bo precej prispevalo k specializaciji trgovin v Ljutomeru in lepšemu zunanjemu izgledu mesta. Pričakujejo pa tudi večji komercialni uspeh. -sk

UČITELJSKI TEČAJI V M. SOBOTI

V ponedeljek, 27. t. m. se je začel v Murski Soboti tečaj za vse upravitelje osnovnih šol ter nižjih gimnazij v Pomurju. Tečaj je bil namenjen izpopolnjevanju vzgojnih in drugih strokovnih metod pedagoškega kadra v soboškem okraju. Istega dne se je začel tudi tečaj za učitelje ročnih del v Kmetijski šoli v Rakičanu. Oba tečaja sta trajala nekaj dni.

VREMENSKA NAPOVED za čas od 6. do 16. septembra

Sredi septembra močne padavine z ohladitvijo. V ostalem suho, po večini jasno in toplo vreme, le okoli 9. sept. je možno manjše poslabšanje vremena.

Od 30. septembra do 2. oktobra

KMEČKI PRAZNIK PRI VIDMU OB ŠČAVNICI

Letos od 30. septembra do 2. oktobra bodo praznovali zadružniki in kmetovalci pri Vidmu ob Ščavnici. Prirediti nameravajo večjo gospodarsko-kmetijsko razstavo, na kateri bodo zastopane vse v občini uveljavljene kmetijske stroke.

Kmečko praznovanje pripravljajo kmetijske zadruge, katerih člani bodo razstavljali. Ob koncu razstave bodo nagradili najboljšo kmetijsko zadrugo in posamezne kmetovalce — razstavljalce z denarjem ali pa pismenimi pohvalami in diplomami.

Razstavljali bodo razne poljske pridelke, ki uspevajo v občini. Prikazati nameravajo tudi rezultate raznih poskusov. Živinoreja je v občini močno zastopana kmetijska stroka. Na živinorejski razstavi bodo ocenili dosedanja prizadevanja živinorejcev. Na razstavi sadja hočejo pokazati, katere vrste in sorte se najbolje obnesejo pri njih. Sestaviti nameravajo perspektivni načrt za obnovo in bodoči razvoj sadjarstva. Razstavljena bodo tudi kakovostna vina in prikazan bo škodljivi vpliv samorodnic za naše gospodarstvo. Kmečki praznik naj bi osvetil tudi potrebe in možnosti za popolnejšo mehanizacijo kmetskih opravil; prikazali bodo prednosti strojne obdelave zemlje, delovanje raznih sredstev za varovanje rastlin pred škodljivci in boleznimi, borbo proti plevelu na poljih z raznimi herbicidi in drugo. Na razstavi bodo manifestirali svojo podjetnost tudi obrtniki, saj so obrtne delavnice zelo važne za uspešen napredek gospodarstva na podeželju.

Za kmečki praznik je dal pobudo gospodarski svet pri občinskem ljudskem odboru. Ing. L. J.

Zborovanje funkcionarjev Zveze „Partizan" Slovenije v Kranjski gori:

USPEHI SO ODVISNI SAMO OD NAŠEHA DELA

V Kranjski gori je bilo v dneh od 31. avgusta do 2. septembra posvetovanje okrajnih vodstev Partizana. Na tem posvetovanju je bilo zbranih 89 funkcionarjev telovadne organizacije Slovenije. Med njimi so bili tudi člani Izvršnega odbora Zveze »Partizana« Slovenije. Zbrani so se pogovorili predvsem o stanju v društvih posameznih okrajev, ocenili so letošnje okrajne zlete Partizana ter republiške tekme. Razpravljali pa so med drugim tudi o vsebini republiškega zleta, ki bo junija prihodnjega leta v Ljubljani.

Okrajni zleti, ki so jih pripravila letos posamezna okrajna vodstva Partizana so v precejšnji meri pokazali moč našega največjega telesnovzgojnega društva. Tudi naš okrajni zlet je bil taka manifestacija, saj se ga je udeležilo 19 partizanskih društev z 2616 člani. Vendar je tudi naš okrajni zlet, kakor vsi ostali okrajni zleti, pokazal na nekatere pomanjkljivosti, ki jih bo treba v prihodnjosti odpraviti. Ob takih nastopih je potrebno predvsem požrtvovalno delo vseh vodstev društev kakor posameznih članov Partizana. Dobra priprava bo najboljši pogoj za uspeh.

Kranjskogorsko posvetovanje je nakazalo tudi pereč problem uveljavljanja Partizana v družbenem življenju. Po daljši diskusiji je celotni zbor sklenil: nobene sentimentalnosti v naše vrste, le delo, ki mora roditi vsestranske uspehe bo najboljša afirmacija partizanskih društev. Pri tem pa je potrebna predvsem tudi dobra povezava z vsemi množičnimi organizacijami kakor s političnimi vodstvi okrajev in občin.

Zborovalci so se pomenili na tem posvetovanju tudi o finančnih težavah, ki so največji problem vseh partizanskih društev. **Denarna pomoč Partizana v našem okraju je odločno prenizka v primerjavi z ostalimi okraji.** Denarna pomoč Partizanu je dokazala tudi nepravilno vrednotenje pomena telesne vzgoje v naši družbi. Minimalna sredstva so seveda vplivala na uspeh posameznih društev, ki ni mogel biti tak kot bi moral biti. To je obče zapostavljamo. To je brez dvoma slaba vzpodbuda tako za posameznike kakor za društva.

V prihodnje bo treba več razumevanja naših šolskih oblasti pri nameščanju učiteljskega kadra, ki dela v partizanskih vrstah. Pogostokrat se namreč dogaja, da premestijo iz nekega podeželskega kraja prav tiste učitelje, ki so poživljali telesnovzgojno delo. Najbolj primerno in tudi pravilno bo, če bomo upoštevali v bodoče pri vsem tem tudi koristi Partizana, ki niso koristi samo neke skupine ljudi, temveč koristiti naše skupnosti.

Kranjskogorsko posvetovanje zastopnikov okrajnih zvez Partizana pomeni močan korak naprej pri uveljavljanju socialistične telesne vzgoje. Je pa to posvetovanje prav tako bogat vir napotkov za notranje uveljavljanje zdravih partizanskih teženj v društvih samih.

-jm

Kot nevesta se je odela Konfekcija

Popotniku, ki pride v Ljutomer, vzbudi prijeten občutek od zunaj obnovljeno, prepleskano in z reklamnimi napisi opremljeno poslopje na Prešernovi cesti, v katerem ves dan brnijo šivalni stroji. Ljutomerska »Konfekcija« je s tem napravila sebi ugodno reklamo, mestu pa — dobro uslugo.

Meter za metrom — in spreminja se tudi zunanje obličje prleške metropole!

-sk

Kmetijskih zadrug ne smemo preveč obdavčevati

(Nadaljevanje s 1. strani)

Precej ostra kritika se je razvila na seji Okrajnega odbora SZDL, ko so posamezni člani govorili o obdavčitvi kmetijskih zadrug.

Razumljivo je, da moramo naše kmetijske zadruge vsestransko krepiti. Preko kmetijskih zadrug mora uspeti tudi postopno podružabljanje proizvodnje. Kmetijske zadruge moramo krepiti tako s finančno pomočjo kakor z akumulacijo, ki se ustvarja v kmetijskih zadrugah samih. Prav iz tega stališča ne bi bilo najboljše iskati sredstva za naše proračunske potrebe prav pri kmetijskih zadrugah.

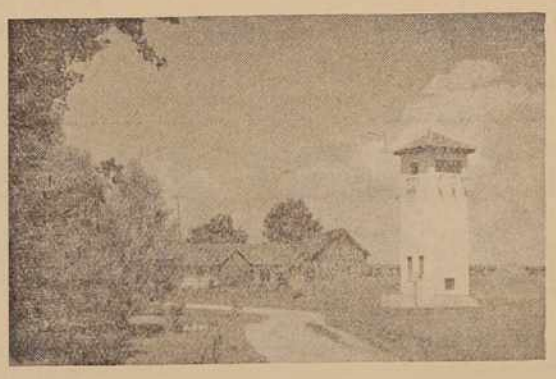

Transformator v Murskih Črncih

IN SE O NEKATERIH PROBLEMIH

Ob koncu seje so govorili člani okrajnega odbora SZDL še o problemih stanovanjske izgradnje. Občinski ljudski odbori premalo skrbijo za to, da bi se gradilo po nekem enotnem načrtu in bolj v strnjenih naseljih. Že mogoče čez nekaj let bomo čutili posledice sedanje prakse. Obdelovalne zemlje bo vedno manj, vedno več pa bo cestišč in drugih komunalnih naprav. To ne velja samo za večje kraje (M. Sobota, Ljutomer, Lendava, Radgona), temveč tudi za večje vasi in sploh za kraje kjer je gradbena dejavnost zelo živahna (Beltinci, Radenci itd).

Okrajni odbor SZDL je zadolžil na tej seji okrajni svet za gospodarstvo, da čim prej skliče posvetovanje zastopnikov našega, mariborskega in ptujskega okraja na širše posvetovanje v zvezi z vinskim tržiščem. To posvetovanje naj bi bilo predvidoma v Radencih. Razen tega, je sprejel Okrajni odbor SZDL na četrtkovem radenskem posvetovanju še nekaj važnih sklepov.

-jm

Naš notranjepolitični komentar:

Dobiček in odnos kolektivov do skupnosti

Pol leta dela v okviru letošnjega družbenega načrta, ki je uzakonitev novih teženj v naši gospodarski politiki, je že pokazalo na nekatere bistvene pozitivne in negativne pojave tako pri realizaciji proizvodnih načrtov kakor pri formiranju in koriščenju proračunskih sredstev.

Polletna bilanca v našem gospodarstvu je pokazala predvsem na dvoje stvari: skoraj pri vseh gospodarskih organizacijah je bil ustvarjen sorazmerno nizek odstotek dobička, prav tako pa so se na drugi strani ponekod povečali plačni skladi in režijski stroški. To se pravi, da gospodarske organizacije niso upoštevale bistva pravilne gospodarske usmerjenosti. Tako vodstvo kot nekateri politično nepravilno usmerjeni kolektivi smatrajo dobiček kot nekaj, kar se neposredno ne tiče njih samih in kar po takem mišljenju ni bistvene važnosti za razvoj našega gospodarstva. Prav zaradi tega je zastopan dobiček gospodarskih organizacij, v okrajnih proračunskih skladih le z 12 odstotki, kar je grobo nesorazmerje napram ostalemu gibanju sredstev.

Drugi negativni pojav v zvezi z dobičkom je znižanje cen proizvodov na račun dobička. To je popolno zavajanje na stranska pota. Lanskoletno posvetovanje Glavnega odbora SZDL v Beogradu je postavilo tudi vsklajevanju kupne moči potrošnika s cenami blaga dokaj močno osnovo. Ta vsklajenost sloni predvsem na pravilni organizaciji dela, delovni storilnosti, štedenji itd. Ob upoštevanju teh načel je mogoče postopoma zadovoljiti tako trg, ki ga predstavlja potrošnik, kakor vsem obveznostim, ki jih postavlja pred gospodarske organizacije družbeni načrt. V praksi so se seveda vsa ta načela pogostokrat izmaličila, kajti v večini podjetij so trdili, da je mogoče zadovoljiti vsem zahtevam le ob dobri mehanizaciji v proizvodnih obratih, vse ostale načine pa so smatrali kot nerealne. Prav zaradi tega ni prav nič čudno, če je polletna bilanca dela v mnogih podjetjih ta: zmanjšana proizvodnja, povečani materialni stroški in vedno višji plačni skladi.

Na vse to vpliva delno tudi nedejavna, odvišna delovna sila, ki pogostokrat celo ovira uvedbo pravilne organizacije dela. Kajti z dobrim, razmeram in potrebam vsklajenim delovnim procesom se ta delovna sila takoj pokaže v pravi luči. Vodstva nekaterih podjetij se ne morejo sprijazniti z dejstvom, da je odvišna delovna sila nekemu podjetju samo v breme, lahko pa ta delovna sila koristi skupnosti kjerkoli drugje, kajti tu ne gre za načrtno ustvarjanje brezposelnosti, temveč samo za pravilno razporstitev delovne sile v proizvodnji.

Nasprotno temu pa so se v nekaterih podjetjih zavedala svojih nalog predvsem vodstva, dočim so bili organi samoupravljanja popolnoma nedejavni. Zgodilo se je celo, da so v posameznih gospodarskih organizacijah ugovarjali nekateri člani kolektiva zahtevam direktorja, ki je vztrajno zagovarjal izpolnitev vseh proizvodnih nalog. Vprašanje je, kaj dela v takem podjetju sindikalna organizacija, o čem razpravlja — če sploh kaj razpravlja — delavski svet in upravni odbor. Tudi občinska politična vodstva so bila ob takih pojavih preveč ravnodušna. Dejstvo pa je, da spravljajo ti pojavi naše samoupravljanje v kaj slabo luč. In tega so v veliki meri krivi člani organov samoupravljanja, ki bi morali biti pri izpolnjevanju splošnih družbenih nalog bolj občutljivi in pravilno politično ter gospodarsko usmerjeni.

IZ ŽIVLJENJA NA AKADEMIJI JLA

NAŠ SESTANEK

Tovariši že težko pričakujejo sestanek osnovne organizacije Zveze komunistov. Sestanki so pogosti in večina tovarišev razpravlja, predlaga ... Krešejo se mišljenja. Tako potekajo naši sestanki.

Pionirsko nogometno moštvo iz Beltinec skupaj s pionirji iz M. Sobote

čutiti predvsem v naših podeželskih partizanskih društvih. Razen tega tudi na splošno telesno vzgojo pre-

No — namen današnjega sestanka je malo drugačen. Imamo dobre mladince — gojence, ki bodo postali oficirji. Tovariši se danes sprašujejo, kdo med njimi je najboljši, da bo lahko postal član ZK. Čas hiti in tukaj je ura napovedanega sestanka. Tovariši so že mnogo prej zavzeli svoja mesta. Slišati je besede: »Prišel sem na Akademijo, da bi postal oficir, razume se, in komunist. Še kot maturant sem o tem mnogo razmišljal in prepričan sem, da sem izbral pravo pot.« Take besede je moči slišati večkrat, pa tudi misli brati z obrazov mladih ljudi.

Vsi so navzoči, med njimi tudi starešine, ki nam radi pomagajo pri delu. Odprl sem sestanek in predlagal dnevni red: sprejem novih članov v Zvezo komunistov. Potem sem spregovoril o vrlinah komunista in o pogojih za sprejem v organizacijo.

Besedo imajo gojenci — komunisti. Za članstvo v ZK predlagajo dobre tovariše: Milana Gvero, Jerka Crmariča in druge. Slišimo o njihovem dosedanjem življenju in delu ...

Iz povedanega se da razbrati, da predlagani tovariši izpolnjujejo vse pogoje za članstvo v ZK. Potem glasujemo ...

Naša organizacija šteje sedaj več članov. V njo smo sprejeli šest gojencev; pomagali nam bodo pri izvrševanju vseh tistih nalog, ki jih imamo kot gojenci Vojne akademije. Nekega dne bodo postali oficirji naše Armade in posredovali bodo mladim vojakom izkušnje, ki so si jih pridobili na Akademiji. To je tudi naš smoter in naloga.

Sestanek je pri kraju. Vsi smo veseli. Polkovnik Ivošević in za njim ostali pristopimo k tovarišem in jim čestitamo, a oni se nam zahvaljujejo. Kaj pa nam bo prinesel prihodnji sestanek?

Dragoslav Vlahović, gojenec

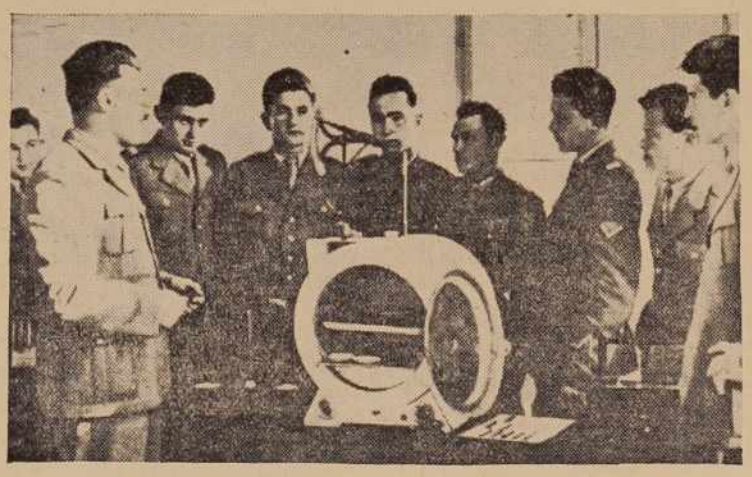

Slušatelji vojne akademije pri pouku

Vzgojna kozerija iz M. Sobote

Mlada „učiteljica" in stari osel

Na prostranem travniku pokraj hiš gruča otrok. Igrajo se. Pravkar se gredo pevski zbor. Mlada »učiteljica« drži v roki taktirko v obliki palčice in daje malčkom »strokovne« nasvete. So pri noti a. Najprej poskuša vsak posameznik, potem pa vsi v zboru.

Malčke sem zagledal, ko sem se ozrl čez plot. Nisem si mogel kaj, da ne bi njihovo pevsko prizadevnost nagradil z nasmehom. Pa tudi mali so me opazili in to namignili svoji »učiteljici«, ki me je najprej mrko pogledala, potem pa se obrnila k zboru in ...

Najprej je zlogoval vsak posameznik, potem pa vsi v zboru: »Kaj boš ti, stari osel!«

Priznati moram, da mi je nenadni očitek pri mojih tridesetih letih zelo globoko segel v srce in me prizadel. Nasmeh, ki naj bi bil nagrada, so malčki sprejeli z žaljivimi besedami. Da bi se izognil še večjemu »incidentu«, sem se rajši umaknil njihovemu pogledu.

Potem je sledila ploha kamenčkov in novih besednih ocvirkov o starem oslu. Očitno ohrabreni spričo moje »kapitulacije«, ki je še stopnjevala njihovo ofenzivnost, so se lotili z neumestnimi vzdevki in popevkami tudi v moji bližini stoječega starejšega možakarja. Samo za las je manjkalo, da mu niso pokazali še velikega osla!

Nič ni zaleglo: niti vzgojni nasveti o lepem vedenju proti starejšim ljudem, niti grožnje s starši in šolo. Za vse to so bili otroci gluhi in so odnehali s svojim obleganjem šele tedaj, ko smo se umaknili v hišo. Je pač tako: popusti rajši pametnejši!

Pevski zbor in bojna četa. Tako bi lahko rekli. In če bi »vojno« poročilo zabelili z nekaterimi posameznostmi, bi morali še dodati: napad na točko C je duhovno vodila Majda P., (svojo učiteljsko izkušenost je znala dobro spreobrniti v krepko spodbujanje k napadu), s kaubojskimi kretnjami in bojnimi kriki pa se je posebno odlikoval Joško B., ki je bil tako pogumen, da je zlezel celo na plot in od tam razkazoval svoje bojne sposobnosti. Vsi mladi napadalci so bili doma z Lendavske ceste.

Pozneje sem slišal, da je bil to samo en primer iz dolge verige napadov mladih bojevnikov na starejše in že onemogle ljudi v tej ulici. Pač prava vzgojna parodija!

(-!-)

Mar je res samo les edina »aktivna« postavka v delovanju kmetijske zadruge?

V ponedeljek, 3. septembra smo odprli v LJUTOMERU na Miklošičevem trgu 6

NOVO ŠPECERIJSKO IN DELIKATESNO TRGOVINO

Cenjene potrošnike vabimo, da nas odslej obiskujejo v novourejenem lokalu, kjer bodo vedno solidno postreženi.

Istočasno opozarjamo, da bomo 15. septembra 1956 odprli na istem prostoru novourejeno POSLOVALNICO blaga in konfekcije.

Do tega časa začasno poslujemo s tekstilnim blagom v hiši tov. ŠUMAKA na Prešernovi cesti.

Obiščite nas in presenečeni boste!

Za obisk se priporoča

KOLEKTIV TRGOVSKEGA DOMA

»ZARJA« - Ljutomer

Sodna obravnava proti bestialnemu zločincu Mohorku iz Ptuja:

Pravična kazen: Smrt z ustrelitvijo

Zločinec je priznal svoj gnusni zločin

2. avgusta letos se je zgodil v Ptuju, v minoritskem samostanu, zločin, ki je po svoji grozovitosti pretresel vse okoliško prebivalstvo. S sekiro je bil ubit gvardijan tega samostana **Alojz Golob**, razen tega mu je bilo ukradenih 160.000 din, last samostana. Preiskovalnim organom je že po nekaj dneh uspelo odkriti zločinca v osebi samostanskega strežnika, **Janeza Mohorka.**

V Mariboru je bila **3. septembra** sodna obravnava proti zločincu, za katero je vladalo veliko zanimanje, saj je bila sodna dvorana nabito polna, mnogo pa jih je zunaj čakalo na izid obravnave. Posebno veliko število ljudi se je pripeljalo iz Ptuja, da bi prisostvovali razpravi, ki jo je vodil sodnik Jože **Dolinšek** in še štirje drugi člani senata Okrožnega sodišča.

Na prvo vprašanje predsednika senata, ali dejanje priizna, je obtoženi Mohorko odgovoril pritrdilno. To je bilo za sodišče pravzaprav že dovolj. Ves ostali del obravnave je potekal v iskanju vzrokov in nagibov, ki naj bi navedli zločinca do groznega dejanja, v zaslišanju prič, sodnih izvedencev, v govorih javnega tožilca in zagovornika ter v končni obsodbi.

Janez Mohorko, ki je rojen 27. maja 1934 v Trnovcih pri Vidmu (okraj Ptuj), je preživel mladost, ki je precej vplivala na njegov potuhnjeni, zločinski značaj. Očeta je zgubil, še preden se je rodil, mati je umrla, ko je bil še v šestem letu. Odslej se je potepal od sorodnika do sorodnika in služil kot pastir ali poljski delavec pri raznih kmetih. Vsega skupaj je napravil 2 razreda osnovne šole. Nazadnje je bil pri kmetu Alojzu Papežu, od tega pa je prišel v minoritski samostan v Ptuju, kjer je bil najprej poljski delavec.

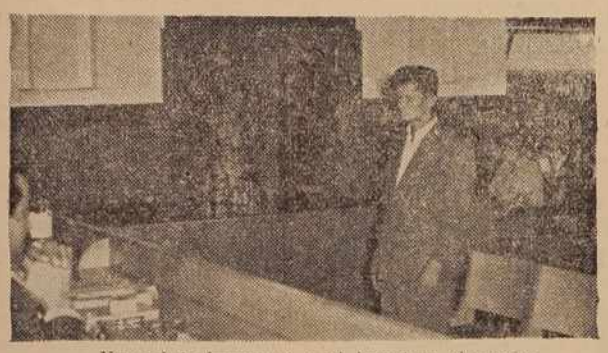

Na sodni obravnavi med branjem obtoznice

Manjše stvari je izmikal že prej, ko je služil pri kmetih, pa tudi v samostanski blagajni je včasih zmanjkal kak stotak. Tako, sicer nikakor lahko življenje, ga je napravilo za potuhnjenca, samotarskega človeka ,ki ni nikomur zaupal, razen svojemu nagonu.

Tako je tudi pripovedoval na razpravi, oziroma je moral iz njega vleči besede predsednik sodišča.

Pok. Golob je bil fantu naklonjen, saj mu je za časa služenja kadrovskega roka celo pošiljal pakete, pozneje mu je posodil tudi 16.000 din, da si je lahko kupil kolo .Res, držal ga je strogo, tudi ga je večkrat ošteval, ni ga puščal iz samostana in pdb., toda vse to niso bili razlogi, da bi ga Mohorko zaradi »jeze nanj« moral ubiti. Tudi homoseksualni odnosi, ki jih je baje imel s pok. Golobom, niso mogli biti glavni vzrok za grozno dejanje. Saj bi se Mohorko končno lahko rešil samostana, če mu v njem ni bilo všeč.

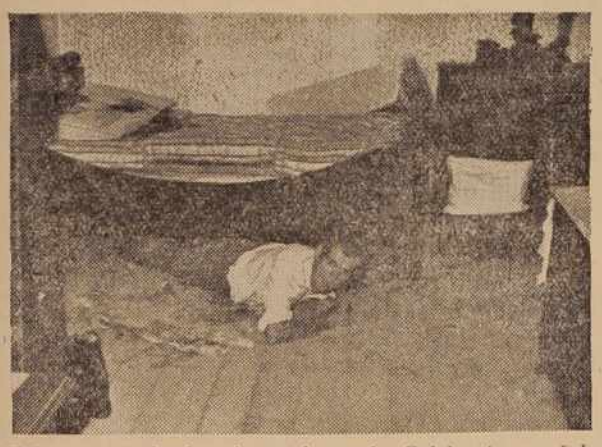

Tako se je splazil pod posteljo pok. Goloba in ga čakal

POHLEP PO DENARJU

Celotni potek obravnave je kazal na to, da je bil Mohorko silno pohlepen po denarju. To je bilo razvidno iz tega, ker je zelo ostro zahteval od svoje sestre in brata dediščino in grozil, da »se bodo tepli«, če mu je ne izplačajo. Njegov pohlep po denarju je bil viden po tem, ker je od pok. Alojza Goloba sprejemal denar za homoseksualne odnose po 500 do 1000 din »za enkrat«, kakor je na razpravi izjavil.

Ta pohlep po denarju je bil tudi osnovni vzrok, da je prišlo do uboja gvardijana. Pok. Golob je bil hkrati namreč tudi samostanski ekonom in je imel v svoji sobi vedno večje vsote denarja. Te je Mohorko opazil, saj je večkrat zahajal k njemu v sobo. Od takrat ni imel več miru.

KAKO SE JE ZLOČIN ZGODIL

Tako je prišlo do usodnega dneva, 2. avgusta. Tega dne so minoriti praznovali »porcijunkolo« in Mohorko je mislil, da bo to pravi dan, ker bo Golob šel utrujen spat. Sicer si je že mesec dni prej pripravit sekiro za steljo, ki jo je imel v drvarnici in si jo shranil v hodniku na omari. Se prej pa je zamenjal ključavnico na vratih svoje sobe, ker je njegov ključ slučajno odpiral tudi gvardijanova vrata. Ključ si je seveda obranil in ga nosil v žepu.

Zvečer, okoli 21. ure, ko se je gvardijan Golob kopal v kopalnici, je Mohorko smuknil v njegovo sobo, se skril pod posteljo in s sekiro v roki čakal na žrtev. Ta je prišel, se slekel in legel v posteljo. Ko je Mohorko pod posteljo zaslišal njegovo smrčanje, kar mu je bilo znak, da pok. Golob trdno spi, se je splazil izpod postelje in gvardijana petkrat z vso močjo in, držeč sekiro z obema rokama, udaril po glavi. Žrtev je bila seveda v trenutku mrtva.

Tako je morilec pripovedoval tudi na sodni obravnavi. Ko je sodnik vzel v roke sekiro, s katero je ubil pok. Goloba in jo pokazal obt. Mohorku ter ga vprašal, če je to tista sekira, je ta s hladnim glasom odgovoril:

»Je.«

KAJ JE MORILEC STORIL PO DEJANJU

Izredna hladnokrvnost in preračunljivost, s katero je Mohorko pripravil umor, je značilna zanj tudi po dejanju. Krvaveče truplo je pokril z rjuho in kocami (vse to je delal v temi), potem je prižgal luč, vzel ključe z gvardijanove nočne mizice, odprl mizni predal in vzel iz njega denar. Bilo je 160.000 din, večinoma v tisočakih. Zatem je odšel iz sobe, jo zaklenil ter šel streči ohromelemu patru Horvatu. (Od hlapca je namreč napredoval s svojo potuhnjenostjo do samostanskega strežnika.) Ukraden denar pa je na rafiniran način pritrdil na notranjo stran svoje mize, del. 40.000 din pa je enostavno vtaknil v suknjič. Zatem je šel mirno spat.

ZLOČINEC ODKRIJE SVOJ ZLOČIN

Ker naslednjega dne Goleba ni bilo niti k jutranjim molitvam, niti k maši, so poskušali ostali menihi priti v njegovo sobo, ki pa je bila zaklenjena. Zatem so poslali Mohorka, naj gre skozi odprto okno v Golobovo spalnico. Ta je povsem mirno splezal v sobo, poiskal ključ na mizi in odpri vrata. Pater Glavač je zatem odkril truplo in takoj poslal Mohorka, naj gre prijavit uboj na postajo Ljudske milice.

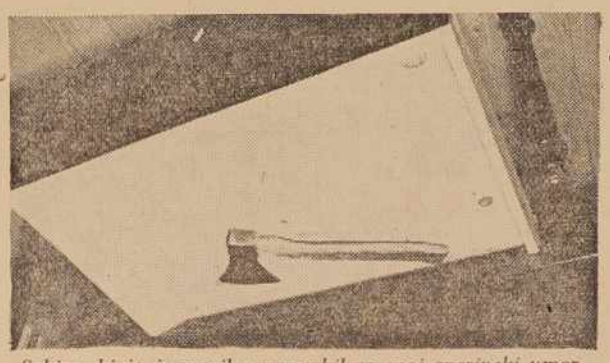

Sekira, ki jo je morilec uporabil za svoj zverinski umor

Ta potek dejanja je bil ugotovljen že prej ob zaslišanju obtoženca, na kraju samem je bila izvršena tudi rekonstrukcija zločina, na obravnavi pa je obtoženi to ponovno pripovedoval.

PRIČE . . .

V popoldanskem delu obravnave, ki se je začela ob 16. uri, so nastopile priče: trije redovniki iz samostana, p. Glavač, p. Grškovič in Ivan Veštigaj, obtoženčeva sestra in brat ter Ceh Marija, služabnica v samostanu, s katero je imel obt. Mohorko prijateljske odnose.

Priče so predvsem izpovedale, da obtoženi Mohorko ni imel resnega osebnega vzroka za to, da bi moral pok. Goloba ubiti,

Hladen in preračunljiv pogled zločinca

nasprotno, da ma je bil Golob celo naklonjen. Priče so tudi izpovedale, da kritičnega dne, zvečer, ko bi se naj Golob z Mohorkom sporekel, ni bil gvardijan niti najmanj razburjen, da ni Mohorka niti omenil in da je zapustil obednico komaj za pet ali deset minut, ko je spremljal nekega bogoslovca do vrat. To so povedale priče iz samostana, medtem ko je bratova sestra izpovedala, da jo je Mohorko res silil za denar ex. dediščino, da ji je pisal pismo, v katerem ji grozi, da »se bodo teplis, če mu ne izplača, čeprav je vedel, da je sestra v težavnem gospodarskem položaju. Tako mu je morala izplačati najprej 10.000, zatem pa še 30.000 din, za ostanek pa so se zmenili pozneje. Za ta denar si je Mohorko kupil radio, delno z njim in pa z izposojenimi 16.000 od svoje žrtve pa še moško kolo. Imel pa je večje želje: tako si je hotel nabaviti pohištvo. Denar zanj pa je hotel dobiti od pok. Goloba.

MNENJE PSIHIATROV

Sodnik je zatem prebral še nekatere pismene izjave prič ter poročilo dveh znanih ljubljanskih psihiatrov, dr. Miloša Kobala in dr. Marjana Dvoršaka. Poročili sta zanimivi v toliko, ker navajata, da je obtoženi sicer psihopat, duševno precej zaostal, čustveno povsem hladen in v tem pogledu nenormalen, da pa kljub pomanjkljivi šolski izobrazbi obvlada pisavo, zna tudi najosnovnejše računske operacije in da je kljub vsemu naravno precej »brihten«. Zato je tudi v celoti odgovoren za svoja dejanja.

S tem je bilo pričevanje končano. Sodnik je na vse to vprašal obtoženca, če mu je žal za to, kar je storil. Kakor ves čas razprave je tudi tokrat neprizadeto odgovoril, da mu je žal. In še je sodnik vprašal:

»Globoko žal?«

Mohorko: »Globoko.«

Tako da mu je moral sodnik tako rekoč polagati besede kesanja v usta. In ko ga je predsednik vprašal, kakšno kazen si po njegovem mnenju zasluži, je brez premisleka odvrnil:

»Smrt.«

GOVOR TOŽILCA IN BRANILCA

Sledil je zaključni govor javnega tožilca, v katerem je tov. Gojmir Jelenc še enkrat okarakteriziral zločinca in nagib, ki ga je vodil do zločina, to je bil pohlep po denarju, in na koncu zahteval strogo, eksemplarno kazen.

Za njim je govoril še branilec dr. Ivan Winterhalter, ki je branil obtoženca ex offo (po uradni dolžnosti), ki je v svojem precej dolgem govoru skušal najti nekatere olajševalne okoliščine, zlasti v pomanjkanju prave vzgoje obtoženca, v neke vrste dednosti morilstva v družini (Mohorkov polbrat je zadavil svojo svakinjo), v duševni defektnosti, značajski iztirjenosti in čustveni hladnosti morilca, pri čemer se je zagovornik opiral zlasti na izjave prej omenjenih psihiatrov.

Po govoru obrambe, je sodnik vprašal obtoženca, če ima še kaj za pripomniti. Drugega ni imel, samo rekel je:

»Milost . . .«

SODBA . . .

Po tem se je petčlanski senat Okrožnega sodišča v Mariboru umaknil na enourno tajno posvetovanje.

Nekaj minut po deveti uri zvečer je vsa dvorana, kjer je bil prisoten ves čas razprave tudi mariborski škof dr. Držečnik, stoje poslušala sodbo, ki se je glasila strogo in pravično: Smrt z ustrelitvijo.

fš

ŠPORTNE VESTI

Ob koncu evropskega moškega veslaškega prvenstva na Bledu

Finiš brez domačih tekmovalcev

Po dvodnevnih tekmovanjih so bila v nedeljo na Bledu finalna srečanja 46. evropskega prvenstva v veslanju za moške. Od stotih posadk je ostalo za nedeljsko prvenstvo le še 42 članov, ki so se pomerili za naslove najboljših veslačev Evrope. Podeljenih je bilo 21 zlatih, srebrnih in bronastih medalj. Izredno ugodno vreme je kaj ugodno vplivalo na potek tekmovanja. Letošnje evropsko prvenstvo pa je marsikaterega domačega gledalca razočaralo predvsem zato, ker je bil v finišu udeležen izmed domačih tekmovalcev edino Perica Vlašič in to v skiff disciplini. Po tudi Vlašič je ostal ob koncu tekmovanja brez priznanja, saj je zasedel četrto mesto za katero ni bilo predvideno nobeno odlikovanje. V finale se je razen skiffa uvrstilo izmed 21 držav 15, med izločenimi je bila tudi Jugoslavija.

Poleg številnih gledalcev si je ogledalo nedeljske zaključne tekme tudi nekaj častnih gostov med katerimi so bili: zastopnik maršala Tita tov. Silih, član Izvršnega sveta FLRJ dr. Marjan Brecelj, predsednik OLO Ljubljana dr. Marjan Dermastia, predsednik Zveze športov Slovenije Leopold Krese in še številni predstavniki diplomatskega zbora.

Razdelitev medalj je bila ob koncu tekmovanja. Zlate medalje so osvojili Sovjetska zveza 3, Finska, Nemčija, Italija in ČSR po 1; srebrne medalje so si priborili: Nemčija 2, Sovjetska zveza, Avstrija, Švica, Madžarska in Francija po 1; bronaste — vsaka po eno — Italija, Belgija, Poljska, Avstrija, Nemčija, ČSR in Madžarska.

Okrajna telovadna vrsta iz Pomurja, ki se je udeležila drž. prvenstva v Partizanskem mnogoboju v Mariboru

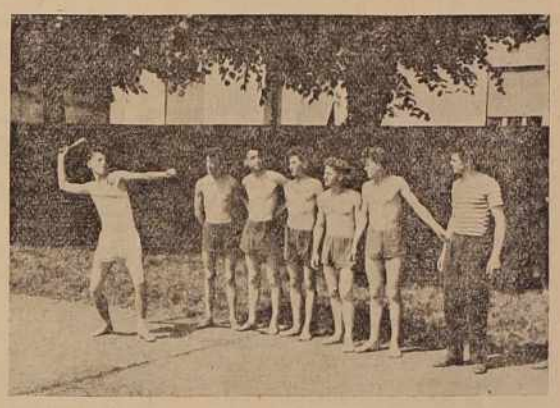

V prvi nedeljski točki — četvercu s krmarjem — so dosegli kaj zavidljiv uspeh Finci. S svojim nastopom so dokazali, da v Evropi nimajo zlahka resnega tekmeca. Predsednik Mednarodne veslaške zveze jim je kot prvi posadki, ki je zmagala na letošnjem evropskem veslaškem prvenstvu, poklonil zlato medaljo. V dvojki brez krmarja so zmagali veslači iz ZSSR, čeprav so njihov uspeh od začetka močno ogrožali veslači Italije in Avstrije.

Za naše gledalce je obetala največ tekma v kateri je nastopil naš edini finalist Vlašič. Kljub temu, da je Vlašič vodil vse do polovice proge, ga je v drugi polovici proge prehitel tekmovalec Čehoslovaške. Presenečenje pri gledalcih in tekmovalcih pa je povzročil veslač ZSSR Ivanov, ki je prišel pri 1200 metrih z močnim finišem in tako zasluženo zmagal. Mladi, 18 letni sovjetski tekmovalec je tako odnesel edino lovoriko, ki se je obetala našim tekmovalcem.

V tekmovanju dvojk s krmarjem so zmagali Avstrijci, v četvercu brez krmarja Italijani, v double-scullu tekmovalci iz Sovjetske zveze, pri tekmovanju osmercev pa so presenetili veslači iz ČSR.

Ob koncu tekmovanja so odigrali jugoslovansko himno ter spustili z droga zastave vseh držav tekmovalk. Tako se je končalo 46. evropsko veslaško tekmovanje na Bledu ,ki je dajalo našim tekmovalcem precej upanja in malo uspeha.

-jm

Okrajno strelsko tekmovanje mladincev predvojaške vzgoje

Martin Jerič iz Gančan: 96 krogov

Okrajno strelsko tekmovanje mladincev predvojaške vzgoje je bilo 27. in 28. avgusta v M. Soboti. Udeležencev je bilo deset. Pogrešali pa so dva tekmovalca od Grada in mladince iz Ljutomera, katerim občina ni mogla plačati potnih stroškov.

Na tekmovanju so se pomerili v stoječem, klečečem in ležečem položaju. Trije poskusni streli in pet strelov. Rezultati: Martin Jerič iz Gančan 96 (možnih:150), Boris Jurinec iz Bolehnečic 79, Jožef Sakovič iz Cankove 72, Martin Skraban iz Dokležovja 71, Martin Lutar iz Puconec 69, Anton Brenčič iz Očeslavec 67, Janez Bobič iz Križevec v Prekmurju 60, Josip Piv iz Martjanec 60, Jožef Varga iz Gaberja 56 in Alojz Lebar iz Turnišča 54 krogov.

Nastopajoči so bili zadovoljni s tekmovanjem, čeprav bi lahko zabeležili še boljše uspehe. Izjavili so tudi, da bi se kazalo včlaniti v strelska društva in pod njihovim okriljem tekmovati v streljanju. Nekateri tekmovalci pa prebivajo v občinah, ki sploh nimajo strelske organizacije.

Tekmovanje je prostovoljno vodil tov. Seruga, večletni predavatelj predvojaške vzgoje kmečke mladine.

V. B.

Polfinalni šahovski turnir za prvenstvo države v Mariboru je končan

V dneh od 12. do 30. avgusta je bil v Mariboru polfinalni turnir za šahovsko prvenstvo FLRJ. Sodelovalo je 16 igralcev, med njimi tudi 4 predstavniki Slovenije in sicer Puc, dr. Smigovc, Cuderman in inž. Gabrovšek. Že po prvem kolu je prevzel vodstvo naš mednarodni mojster Stojan Puc in ga obdržal vse do konca turnirja. Med finaliste se je poleg Puca uvrstil tudi naš igralec Cuderman, ki je pripravil prijetno presenečenje, saj je sodeloval na turnirju le kot rezerva s slovenskega prvenstva, ob koncu pa je delil 3. do 4. mesto. Edini mariborski predstavnik dr. Smigovc je bil po prvih treh kolih sicer na vrhu lestvice, a zaradi premajhnih turnirskih izkušenj je počasi lezel proti sredini in se tam tudi ustavil. Finalisti so pa postali Puc, Kozomara, Cuderman in Marič. Na letošnjem državnem prvenstvu, ki bo v Ljubljani pa bodo Slovenijo zastopali kar štirje igralci in to velemojster Vasja Pirc, mednarodni mojster Stojan Puc in mojstrska kandidata Cuderman in Grosek, ki si je pridobil to pravico s 4. mestom na polfinalnem turnirju v Vršcu.

Stojan Puc je po končanem turnirju odigral še simultanko s člani »Krilatega kolesa«. Razen štirih remijev in ene izgubljene partije je vse dobil.

S. F.

Šahisti iz Lipe v Ptuju

Gospodarsko razstavo v Ptuju spremljajo tudi številne športne prireditve. En dan po odprtju razstave, 26. avgusta, je bil na sporedu moštveni šahovski brzoturnir. Pomurje je zastopalo moštvo iz Lipe, ki pa je imelo zelo močno konkurenco, saj so bila med trinajstimi tekmovalci tudi dobro znana moštva iz Ptuja, Celja in Maribora, med njimi moštvo mariborskega Železničarja, ki se je pred kratkim vrnilo z uspešnega gostovanja v inozemstvu. Moštvo Železničarja je na turnirju zasedlo prvo mesto, Lipovski šahisti so se uvrstili na šesto mesto, kar je zanje prav dober uspeh. Vsak posameznik je namreč dosegel več kot 50 odst. možnih točk.

Rezultati: Železničar I Maribor 82,5; Celje 70,5; Ptuj I 68,5; Branik Maribor 68,5; Železničar II 61; Lipa 56,5 točke itd.

Po objavi rezultatov so razdelili nagrade. Sodnik je posebej pohvalil šahiste iz »malo znane prekmurske vasi«; moštvo iz Lipe se je namreč udeležilo tega pomembnega turnirja kljub oddaljenosti in brez denarnih sredstev.

V. K.

Tri skupine Ljutomerčanov v Alpah

V Ljutomeru že par let uspešno deluje planinsko društvo, ki zbira v svojih vrstah ljubitelje gorskega sveta in naravnih lepot. Letos je »četa« ljutomerskih planincev obiskala Gomilo v Slov. goricah. Na najvišjo točko Prlekije so se podali s kolesi in tam preživeli nekaj prijetnih uric v družbi z gostitelji. Skoraj tradicija je že, da se v vročih poletnih mesecih podajo v alpsko gorovje; letos sta dve skupini obiskali Julijce, ena skupina pa Kamniške Alpe. Nekateri člani so se povzpeli tudi na najvišje vrhove. Pravi planinski izpit je torej opravilo 15 članov.

Ko so bili v slovenskih gorah, jih je nekajkrat ujela tudi kamera fotografa — amaterja. Najbolj posrečene fotografije nameravajo pokazati občinstvu na I. fotoamaterski razstavi v M. Soboti.

Zakaj ne bi tudi tako manifestirali svoje planinske ideje?

-sk

Mednarodni kmetijski sejem v Novem Sadu

Kakor vsako leto, tako bo tudi letos le v nekoliko večjem obsegu kot v prejšnjih letih v Novem Sadu od 15. do 23. septembra mednarodni jesenski kmetijski sejem. Ta kmetijski sejem, ki je edini v FLRJ zveznega značaja in prikazuje kmetijsko in industrijsko dejavnost povezano s kmetijstvom, privablja vsako leto večje število obiskovalcev in kupcev. Lani ga je obiskalo 250 tisoč ljudi, med njimi okoli 10 tisoč domačih in tujih kupcev. Letos bodo poleg naših še sodelovali razstavljavci iz 11 drugih držav. Pričakujejo tudi večje število kupcev iz zahodnih in vzhodnih držav.

Vsako leto so naše tovarne in trgovska podjetja razstavljala kmetijske stroje, kemična in zaščitna sredstva, zadružna in druga kmetijska gospodarstva pa v manjšem obsegu tudi kmetijske pridelke. Tudi letos so na razstavo prek republiških kmetijskih zbornic in glavnih zadružnih zvez povabljene vse republike.

Slovenija bo pokazala plemensko živino, semenski krompir, hmelj, mlekarske, perutninarske, čebelarske, sadjarske, vinarske in druge proizvode.

Predvidene so sledeče razstavljalne skupine: mlekarstvo Slovenije, plemenska in klavna živina, krompir, sadje, vino, hmelj, med, gozdni sadeži in zdravilna zelišča ter redilna krmila.

V prvem delu razstave bodo prikazane zmožnosti našega kmetijstva, njihovo izkoriščanje, nadalje pridelovanje, predelovanje in prodajanje kmetijskih pridelkov, vloga zadružništva in socialističnih gospodarstev idr., v drugem delu pa bodo zadružna in ostala podjetja prikazala svoje delo in najvažnejše proizvode.

Ing. L. J.

Dokležovje v Pomurju

Signal iz kroškega gasilskega društva

Nalijmo si čistega vina

V gasilskem društvu Krog prevladujejo starejši člani - toda v glavnem samo po številu, saj je pri delu opaziti samo posamezнike. Mnogo bolj aktivni pa so mladi člani, ki se zelo prizadevajo, da bi njihovo društvo kar najbolj napredovalo do drugega leta, ko bodo slavili njegovo 30-letnico.

Še bolj zanimiva pa je primerjava posebne »aktivnosti« starih z aktivnostjo mladih. Naj bo, karkoli že, to ni noben očitek posameznikom iz »stare garde«, ki delajo aktivno, marveč stvar, ki jo je potrebno temeljito prerešetati v korist vse društvene skupnosti.

Lani so starejši priredili družabno prireditev z srečolovom. Pijača in jestvine, ki so jih takrat prodajali ob lepem vremenu, so jim vrgle 2.500 din dobička. Samo s srečolovom so se malo bolj opomogli. Letos pa so družabno prireditev organizirali mladi člani — brez srečolova in ob deževnem vremenu. In vendar kakšna razlika: pri jestvinah in pijači so tokrat zaslužili čistega okrog 17.000 din.

Že samo ta bežna primerjava kaže na skrivni vozel, ki ga bo še potrebno razvozljati. Mladi člani upajo, da se jim bo to tudi posrečilo — posebno tedaj, če bodo še bolj osvežili gasilske vrste in vzgledovali pri delu starejšim vrstnikom.

Zmotno bi bilo misliti, da se gremo v Krogu za dva bloka, kajti mladini je pomoč starejših zelo dobrodošla in koristna. Samo da bi je le bili deležni in tudi — izkušenj in vzorov! Aktivni člani želijo samo to, da si nalijemo čistega vina tudi takrat, kadar je vmes prepotreben denar, ki sodi v društveno blagajno.

J. B.

Jesenske konjske dirke v Ljutomeru

Konji ljutomerske kasaške reje so letos dirkali v raznih krajih Slovenije in Hrvatske ter dosegli dobre in prav dobre tekmovalne uspehe.

V nedeljo, 9. septembra t. l. pa bodo ti konji pokazali na zaključnih jesenskih dirkah v Ljutomeru rezultate celoletne skrbi in treningov. V posebni točki bodo dirkali dvo-letni konji za prvenstvo Slovenije. Ta dirka bo izredno zanimiva, saj bo konkurenca zelo močna.

16. septembra bo nekaj ljutomerskih konj dirkalo še v Ljubljani, 23. septembra pa v Zagrebu. Tako bodo rejci kasaških konj zaključili letošnje javne športne prireditve in se čez zimo posvetili skrbni reji, da bodo drugo leto njihovi konji še v boljši kondiciji za številna tekmovanja v državi.

Za zmagovalce nedeljskih dirk so pripravljene lepe nagrade za katere so tudi prispevali Svet za kmetijstvo pri OLO M. Sobota, Zveza za konjski šport Slovenije, okrajna in republiška zadružna zveza. Njim, kakor tudi zveznemu poslancu tov. Ivanu Kreftu, ki se nesebično prizadeva za napredek konjskega športa v Pomurju, velja še posebna zahvala.

Motiv iz Tišine

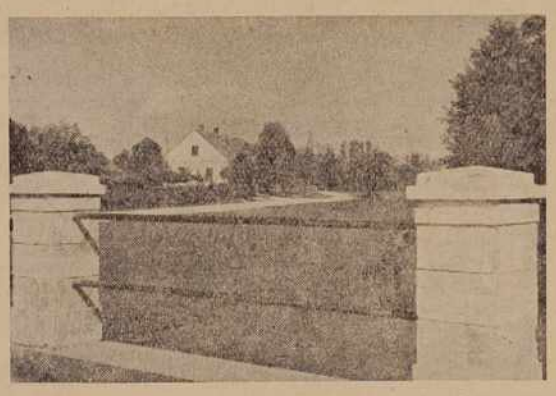

Tudi v Brezovcih je zasvetila elektrika

V nedeljo, 26. septembra je trintridesetim gospodarjem v Brezovcih prvič zasvetila električna luč. Dve leti je trajala borba za nevidno pomočnico; ni bilo lahko, saj je imela v vasi tudi precej nasprotnikov. Kljub temu se je SZDL, ki šteje komaj 29 članov, posrečilo izbojevati delovno zmago. Še prav posebno pa so se trudili blagajnik elektrifikacijskega odbora Ivan Horvat, občinski odbornik Ivan Ternar in okrajni odbornik Stefan Hozjan.

Slavnost je bila na vrtu predsednika elektrifikacijskega odbora tov. Fifonje. Najprej je sekretar Vaškega odbora SZDL tov. Stefan Denša orisal zgodovino elektrifikacije in se zahvalil vsem naprednim Brezovčanom za njihovo prizadevanje in trud, potem pa je spregovoril še zvezni poslanec tov. Vanek Šiftar o napredku, ki ga prinaša elektrika v družbeno življenje, in o važnosti združevanja naprednih sil za uresničevanje skupnih družbenih smotrov.

F. K.

SEST ZLATIH IN ENA SREBRNA MEDALJA za VG Ljutomer

V zadnji številki našega lista smo objavili vest, da je Vinogradniško gospodarstvo v Ljutomeru prejelo na razstavi vin v Ljubljani 9 zlatih medalj. Poznejše informacije pa so pokazale, da mu je bilo v resnici priznanih samo (!) šest zlatih in eno srebrno priznanje.

Kljub temu dober renome za ljutomersko kapljico!

Sortirano žlahtno sadje ima tudi letos posebno veljavo

Zvezna komisija za standardizacijo je izdala obvezne predpise o pripravljanju svežega namiznega sadja, ki je namenjeno za izvoz.

Po teh predpisih je sadje razdeljeno v skupine po plemenitosti sort, dobi zorenja in kakovosti plodov. Določeno je tudi razmerje med odkupnimi cenami; boljše sadje bo imelo tudi mnogo boljšo ceno, tako pri nakupu kakor pri prodaji.

Po plemenitosti posameznih sort so razvrstili v prvo skupino Boskopskega kosmača, Jonatana, Kanadko, Koksovo oranžno reneto in Zlato parmeno, v drugo skupino Renskega krivopeclja, Mošanclja in Šampanjsko reneto, v tretjo skupino bobovec in v četrto skupino sadje tistih sort, ki je v glavnem sposobno samo za predelavo.

Po zunanji kakovosti in velikosti plodov so sadje namiznih sort razvrstili takole: ekstra kakovost, kakovost I in kakovost II.

Po kakovosti bodo plačevali tudi sadje, sposobno za domačo potrošnjo in predelavo v razne brezalkoholne in alkoholne pijače.

Ta razvrstitev pa ne zadeva poškodovanega sadja, zlasti tistega, ki ni obrano z roko, marveč samo otreseno.

Velja si zapomniti: jabolka jesenskih, zlasti pa še zimskih sort, ki jih shranimo za poznejšo prodajo, je potrebno dobro prebrati. Sortiramo ga že med obiranjem — v sadovnjaku. Preden ga odpošljemo, ga moramo še enkrat temeljito prebrati.

Letošnji predpisi namreč terjajo sortiranje po enotnih načelih, ki veljajo za ves pomurski sadni okoliš.

Ing. L. J.

Travniki v Pomurju nam lahko dajo več krme

Med naloge, ki sodijo v okvir kmetijskih raziskovanj, sodi nedvomno tudi raziskovanje pridelovalnih možnosti na naši zemlji. Zaradi tega smo se spomladi odločili za poskuse, ki naj pokažejo učinek delovanja apna in gnojenja z umetnimi gojili.

Izbrali smo travnik, ki je bil izredno kisel. Že februarja smo potrosili na 100 m² 8 kg apnenega prahu, v začetku aprila smo dodali 5 kg superfosfata in 2 kg kalijeve soli, sedem dni pozneje pa 2 kg nitromonkala. Košnjo smo opravili 3. julija.

Na negnojeni parceli (površina 100 m²) smo dobili 15 kg sena, na pognojeni parceli pa 60 kg. Velika razlika v pridelku med gnojeno in negnojeno parcelo (na ha 1500 kg sena na negnojenem, a 6.000 kg na gnojenem travniku)!

Samo kratek odmor — nažig pipe — in že je treba spet na polje, kjer kliče delo pridne kmečke roke

Vrednost tega poskusa pa ni samo v tem, da smo povečali donos krme, dobili smo tudi kakovostno seno. Po apnenju so se pokazale na mestu slabih dobre trave, posebno detelje, ki jih na kisli zemlji nismo mogli zaslediti.

Iz prakse vemo, da apno precej in trajno povečuje donos posebno na travnikih, in da daje hlevskemu gnoju večji in trajnejši učinek (vsaka 3 leta 200 do 300 mtc. hlevskega gnoja na ha). Težke, hladne gline postanejo v prisotnosti apna (apneni prah ali saturacijski mulj) rahle in tople, puhlice bolj vezane, apno izboljšuje strukturo tal in zmanjšuje vpliv suše, prevelike mokrote in zmrzali. Razumljivo je, da so na donos travnika poleg apnenega prahu delovala tudi umetna gnojila in hlevski gnoj v primernih dozah.

Za maksimalni donos kislih travnikov je potemtakem potrebno predhodno apnenje zemlje, a nato gnojenje z umetnimi gnojili, ki so travnikom najbolj potrebna. Te trditve veljajo tudi za kisle njive.

Ing. Lado Jerše

Že sedaj mislimo na KGŠ!

Jesen in zima sta pred vrati. Dela na polju bo vedno manj. Že sedaj bo potrebno misliti na lanske načrte in jih vsaj letos izpolniti, sicer bo res prepozno.

Že lani smo v Vel. Polani mnogo govorili o KGŠ, ki naj bi posredovala doraščajoči mladini osnovno znaje veščin za umno kmetovanje, starejšim pa še povečala praktično znaje. Take šole so lani uspešno delovale v sosednjih vaseh, pri nas pa smo jo ustanavljali zelo površno. Slušatelje so pridobivali kar »na boben«. Vabilu se je odzvalo malo ljudi. Nekateri niso niti vedeli, drugim pa se je zdelo vabilo zelo povprečno in mu zategadelj niso posvetili potrebno pozornost. In s šolo ni bilo nič.

Takrat pa so začeli misliti drugače. Na zboru volivcev so predlagali obvezen pouk doraščajoče mladine v tej šoli. Samo peščica ljudi je bila proti in predlagala anketo; vsak bodoči učenec naj bi tudi sam izpovedal svoje želje o vpisu in šolanju.

Z anketo bo potrebno pohiteti, sicer ne bo mogoče o pravem času prijeti za delo. Anketne lističe je treba razposlati tudi starejšim ljudem, ki imajo dokaj bogato zakladnico izkušenj in bodo lahko marsikaj koristnega nasvetovali. Oboje je potrebno združiti in uspeh prav gotovo ne bo izostal.

V Vel. Polani na veliko prekuhavajo sadje v žganje, vendar ni nikjer toliko smradu, kakor pri »žganjarni« v zgornjem delu vasi. Hiša je pri cesti, onstran ceste pa kanal, po katerem odteka smrdeča žlobudra. Če greš mimo, te neprijetno poščegeta pod nosom, ki pa se ozreš v jarek, ti postaja kar hudo v želodcu.

Čudim se, da ničesar ne ukrene kaka vaška organizacija ali pa občinski ljudski odbor. Upam pa le, da bo tudi temu konec, kajti to bo samo koristilo zdravju prebivalcev in ugledu vasi.

F. Z.

Krompirjev rak

Krompirjev rak — nevarna glivična bolezen — uničuje gomolje in povzroča veliko gospodarsko škodo, saj onemogoča pridelovanje in prodajo krompirja.

Na gomoljih in prizemnih delih poganjkov krompirja vidimo gobaste, bradavičaste, cvetači podobne rakaste izrastke različnih velikosti; sprva so bledorumenkaste, zelenkaste ali vijoličaste barve (barva je odvisna od krompirjeve sorte). Starejše tvorbe porjavijo, v vlažni zemlji sprhnijo in se pomešajo z zemljo, katero okužijo s trosišči glivic, ki živijo v zemlji več let.

Samo s pregledi krompirja lahko pravočasno ugotovimo okužbe. V našo korist bo, če bomo vsako okužbo takoj prijavili občinskemu ali okrajnemu ljudskemu odboru, ki bo potem določil potrebne zatiralne ukrepe.

Ing. L. Jerše

Zeleno zlato

V Savinjsko dolino je prišlo že več tisoč obiralcev hmelja. Sodijo, da bo letina še kar dobra. Največ obiralcev je iz jugovzhodnega predela Slovenije in iz Hrvatskega Zagorja.

Naš feljton

Mladi ljudje iz stare šole

Marjetka se je od užaljenosti razjokala, da, zaihtela je. In ihtela je ves večer, dokler ni zaspala. Zaihtela je potem še enkrat zjutraj, ko se je zbudila. Naposled se je unesla in odšla v službo. Stiskala je zobe in trmasto molčala. *Lopov je, čisto navadni lopov!* A Martin ni bil nikdar lopov. Vselej je bil zelo dobrodušen fant. In ni mislil postati drugačen. Zaljubil se je v Marjetko in ji to dopovedoval na vse mogoče načine. Nekoč jo je objel in poljubil. Takrat si je Marjetka zapisala v dnevnik: *Moj je in bo moj ostal, ker sva si enaka.* Ob tem pravzaprav ni mnogo mislila, kot ni nikdar ničesar mislila o tem, kako je postala takšna Marjetka, kakršna je, in o tem, da je težko definirati življenje.

Vse je bilo v redu. Z Martinom je ljubkovala in bila je zadovoljna. Pomotoma je mislila, da je srečna in da ljubi. Toda njeno življenje je bilo preveč premočrtno in lahko in tako natančno predvideno, da Marjetka nikdar ni utegnila kaj posebnega čutiti. Razmišljala ni mnogo, toda praktično in vsakdanje. Vse, kar je delala, je bilo preudarjeno osvajanje prostora v življenju. To pa je bilo že vnaprej določeno: rojstvo, šola, služba, družina z otrokom (rajši brez otroka), dom, lasten dom z vrtom in udobjem in krog enakih, docela *enakih* prijateljev in znancev.

Martin ji je ugajal. Toda, ko je že začel govoriti o poroki, se je v njej oglasila praktičnost in previdnost. Vsaka združitev je zasnovana na vzajemnih pogojih. Martin ima vse ugodne lastnosti uglajenega moža, je štedljiv, ne pije, ne kvarta, ne keglja in sploh ne hazardira. Edina slaba lastnost je pri njem strast do cigaret. Na politiko se ne razume in ni ljubitelj sestankov in konferenc. Članjen je le v društvo esperantistov. Knjig ne bere in tudi časopisi mu niso potrebni. Naročen je na Večer, samo zaradi tega, da ga someščani nimajo za nepismenega. Bil je naročen tudi na Razglede, toda nihče ga ni zaradi tega bolj spoštoval...

Marjetki je vse to ugajalo. Nečesa pa ni mogla razumeti. Tega namreč, da je bil Martin v mladinskih brigadah in da se je ponašal s tem, da je bil tam pohvaljen. Ona je bila tedaj sicer še v drugem razredu gimnazije in je slišala o brigadirjih. Toda šotori, taborni ogenj, nasipi in vagončki. Vse to se ji je zdelo pustolovsko. *Trezni ljudje*, po njenem mnenju, *od tam niso prišli.* Podobno je sodila tudi o partizanih. O njih ni nikdar razmišljala kot o *sebi enakih izobraženih ljudeh.* Bili so to vendar *kmetje in delavci. In tisto je bila vendar revolucija! Zdaj pa so se že v r n i l i mirni časi.* Revolucijo je primerjala sunku neurja, ki pretrga sončen dan.

In ko se ji je Martin izpovedal, se ji je vse to nemudoma predočilo. Razumela je, da je pred veliko odločitvijo. Hladno nezaupanje jo je spreletelo. Pustila je, da jo je Martin objemal, in v trenutku še enkrat o vsem premislila.

»Povej mi nekaj o sebi »je zahtevala.« Do sedaj sva govorila samo o ljubezni, do zdaj sva se poljubovala, zdaj pa mi povej nekaj o sorodnikih in starših in o sebi. Ali nameravaš nadaljevati študij?«

Umolknila je. On pa tudi ni spregovoril. Čutila je, da se je zdrznil in da je njegov objem popustil. Ko je spregovoril, je bil njegov glas posmehljiv zaradi zadrege. Poskušal se je šaliti:

»Moji sorodniki so kvalificirani sezonci. Potepajo se po državi in prihajajo prezimovat domov. Moj oče je bil logar in moja mati gospodinja. Sestra ima kmeta za moža in upa, da bodo njeni otroci direktorji in doktorji. Tudi moji starši so mislili, da bo iz mene naredili ministra, pa sem z malo maturo v žepu zbežal v urad...«

»Ti, ti, ti se šališ!« je zastokala Marjetka.

Misli so ji švigale po glavi. *Za štiri plačilne r a z r e d e je na slabšem od mene. On je skoraj napaden k m e t. V kakšno družbo sem se ponižala. Kot da sem si izbrala za fanta trgovskega pomočnika.*

Marjetka je zbežala. Užaljeno je zbežala in solze so se ji nabirale v očeh. *Kaj bodo rekle prijateljice! Moj fant da nima niti mature, ko bi m o r a l imeti univerzo. Vsaj maturo naj bi imel. Potem bi lahko še kdaj računala na položaj v družbi. Tako pa kmet, zabiti zanikrni kmet, ki z očitnim užitkom pove, da mu je male mature malo mar. In samo kmečko sorodstvo. Pa da bi bili še vsaj kmetje — pa so le sezonci, to se pravi zadnji ljudje. Ni dovolj, da so moji starši kmetje. Za ženo to še nekako gre, toda za moža... Nikdar se ne bom iztrgala iz blata. Še k prašičjereji me bodo prisilili. Njegova mati me bo gotovo silila, naj ji šopam gosi. In morda bo on sam tako hotel...*

Na tihem, prav na skrivaj se je počutila krivo. Morala bi se vpisati na univerzo. Tako so storile njene kolegice. Celo takšne, katerim ni bilo težavno najti moža na deželi, kjer pravzaprav ni izbire. Malo je namreč takšnih, ki imajo veliko maturo in... Zgodi se ji lahko, da ostane devica, stara devica. Razen... Razen, če bi ga pripravila k študiju, če...

Marjetka je naposled pozabila, da je zapisala v svoj dnevnik: *Moj je in bo moj, ker sva si enaka.* Takrat je bila prepričana, da je Martin maturiral in je torej v istem plačilnem razredu kot ona. Če bi bilo tako, potem bi — bila je prepričana — bila zares enaka. Toda nikdar ni bilo tako in od njega ni bilo pričakovati kaj takšnega. No, potem ji ni preostajalo nič drugega kot smrtno resna izjava vsem spoštovanim maturiranim kolegom: *Veste, nisem vedela, da ne spada v naš o družbo. I am sorry! Ne bom več nikdar zagrešila.*

Da: in Martin se je potlej hudo varoval tistih usodno zaznamovanih, ki skušajo pozabiti, če že ne naravnost zatajiti svoje kmečko ali delavsko poreklo, ki jim je omogočilo udobno šolanje. Bilo mu je v tolažbo spoznanje, da nista samo on in Marjetka doživela nekaj takega.

Miran Mor

Nekaj iz življenja bolnikov na pljučnem oddelku soboške bolnišnice

Čudno se mi zdi, da doslej ni bilo v našem listu nič objavljenega o bolnikih, ki se zdravijo na pljučnem oddelku soboške bolnišnice. Prav zaradi tega sem se odločil, da o tem nekaj napišem.

Na pobudo šefa oddelka dr. Amona je bil pred dnevi dograjen balkon, na katerem je prostora za 9 bolnikov. Ta balkon je res lepa zamisel šefa oddelka in je narejen po vzgledu drugih zdravilišč. Bolniki so z velikim veseljem prejeli vest o dograditvi balkona. Saj bodo sedaj lahko po mili volji uživali sveži zrak.

Pa še nekaj o zdravljenju bolnikov. Dr. Amon se res trudi, da bi bolniki čimprej ozdraveli in se vrnili na svoje domove. Rad se šali z bolniki in vsi, ki so pod njegovo oskrbo, ga imajo radi.

Tudi bolničarki Lojzka in Olga ter bolničar Jože dr. Amonu krepko pomagajo. Trudijo se, da bi lajšali bolnikom dolge ure, ki jih morajo prebiti v posteljah. Tudi o strežnikih ni mogoče kaj kritičnega reči.

Za prosti čas služi bolnikom radio, šah in še nekatere druge igre. Eno stvar pa bolniki pogrešajo. To je obednica in dnevna soba. Se to in bivanje na pljučnem oddelku soboške bolnišnice bo kar prijetno.

Jože Gider

Še enkrat o mladini v Kupšincih

V predzadnji štev. PV smo brali, da kupšinska mladina pijančuje in veseljači po gostilnah. To sicer deloma drži. Res pa je, da je nekaj mladincev, ki se odtegujejo skoraj vsakemu kulturnoprosvetnemu in fizkulturnemu delu, vendar je to le manjši del kupščinske mladine. Večina pa se udejstvuje v igralski skupini (v času sezone), razen tega pa imamo tudi nogometni klub, ki sicer še ni registriran, kar pa bomo storili v najkrajšem času. Igrali smo tekme že z bakovsko mladino (3:2), z Branikom iz Puconec (4:3) itd. V nedeljo 2. sept. pa bomo verjetno igrali z Rakičanom. V naš klub so nam prišli pomagat tudi starejši člani.

Večje težave so z žensko mladino, ki še ni vključena v naše vrste, razen tov. Hermine Sinic, ki pa zelo uspešno dela v mladinski organizaciji. Dobro bi bilo, da bi se tudi ostala dekleta po njej vzgledovala. Taka je resnica o kupšinski mladini.

Mladina iz Kupšinec

SOBOŠKA KRONIKA

Poroke, rojstva in smrti od 25. avgusta do 1. septembra 1956.

Poročili so se: Jože Gjerkeš, šofer in Vesna Lovren, natakarica, oba iz M. Sobote; Janez Taljan, pleskarski pomočnik in Ida Hajdinjak, šivilja oba iz M. Sobote.

Rodile so: Kristina Pelcl z Janževega vrha, dečka; Evfemija Temlin iz Beltinec, dečka; Marija Žižek iz Nedelice, dečka; Marija Kovačič iz Sp. Kocjana, pri Vidmu, dečka; Terezija Perkič iz Kroga, dečka; Marija Borovič iz M. Sobote, dečka; Marjeta Hajdinjak iz Šratovec, dečka; Ema Šebjanič iz Križevec, dečka; Marija Mesarič iz Bratonec, deklico; Marija Šunko iz G. Radgone, dečka; Marjeta Pintarič iz Martjanec, dečka; Kristina Vuk iz Male Polane, deklico; Šarika Kovač iz Poznanovec, deklico; Katica Puhan iz Bogojine, deklico; Anica Gelunder iz Veržeja, deklico; Marija Berden iz M. Sobote, deklico; Irma Sinic iz Kupšinec, dečka; Irma Bohar iz Mačkovec, deklico; Veronika Ivanjšič iz Sovjaka pri Vidmu, deklico; Marija Vrbnjak, babica iz Razkrižja, dečka. Rodile so v soboški bolnišnici.

Doma je rodila: Uršula Rajnar iz Dokležovja, dečka.

Umrli so: Terezija Gospod iz Segovec, stara 80 let; Marija Perkič iz Bakovec, stara 44 let; Štefan Gjerkeš iz Rakičana, star 90 let; Vera Flisar iz M. Sobote, stara 67 let, Ivan Sarka iz Črnelavec, star 84 let in Ida Šebek iz M. Sobote, stara 68 let.

TRAGIČNA SMRT V LEDAVI

V nedeljo, 2. septembra popoldne je v Ledavi utonil 15-letni Franc Ošlaj iz Filovec. Njegove smrti sta v največji meri kriva njegova sovrstnika Franc Gjerek in Avgust Lovrenčec, ki sta ga za šalo zvlekla v globoko vodo in ga tam pustila. Ošlaj je takoj izginil pod vodo in se ni več pojavil na površini in oba »junaka« ga kljub prizadevanju nista mogla več rešiti. Šele po večurnem iskanju ga je našel Demec Jože. Ta tragična zabava pa je resno svarilo vsem tistim, ki si privoščijo take, ki ne znajo plavati.

H. S.

Pomurski vestnik — Izdaja Časopisno in založniško podjetje »Pomurski tisk« v Murski Soboti — Direktor in odgovorni urednik Jože Vild — Uredništvo: M. Sobota, Trubarjev drevored 5/II. — Telefon 1-38 Uprava in oglasni oddelek: Murska Sobota, Kocljeva ulica 7 — Tel. 55 — Naročnina: četrtletna 100, polletna 200, celoletna 400 dinarjev — Tekoči račun pri Narodni banki 641-T-608 v M. Soboti — Tisk Pomurske tiskarne v Murski Soboti.

NESREČE IN NEZGODE

V sadni stroj je vtaknil desno roko enoletni Ludvik Smodis iz Stanjevec in si močno poškodoval prste.

Mlatilnica je zmečkala prste leve roke 48-letnemu Viktorju Vučku iz Bistrice.

Kolo se je zlomilo, ko se je peljal proti domu 59-letni Franc Kosi s Stare ceste. Padel je na cesto in dobil hude poškodbe po obrazu in rokah.

Z zlozenih drv je skočil 3-letni Vladko Kolmanič iz Gederovec in si zlomil desno nogo.

Gramoz se je vsul na desno nogo 32-letnemu cestnemu delavcu Kolomanu Gomboscu iz Vučje Gomile in mu jo zlomil.

Z zidarskega ogrodja pri novi zgradbi je padla en in pol metra globoko 19-letna Pavla Božič iz Salinec pri Ljutomeru in si močno poškodovala desno nogo v gležnju.

Pešec se je zaletel v kolo, s katerim se je peljala 35-letna Marija Marinič iz M. Sobote. Pri padcu si je levo nogo močno poškodovala.

Krava je podrla in stopila na prsi 70-letni Mariji Serec iz Večeslavec in ji zlomila ključnico in jo tudi drugače močno poškodovala.

Pod mlatilnico je padel 15-letni Janez Santavec. Kolo mu je šlo čez levo nogo in mu je zlomilo.

S sekiro se je vsekala pri igranju eno in polletna Slavica Prelec iz Salovec. Ima hudo rano.

Vsi se zdravijo v soboški bolnišnici.

Razpis

Občinski ljudski odbor Murska Sobota — komisija za štipendije na osnovi Temeljnega zakona o štipendijah (Uradni list FLRJ štev. 32/55)

razpisuje

2 štipendiji za študij na pravno — ekonomski fakulteti (ekonomski oddelek),

1 štipendijo za študij na Tehnični srednji šoli (gradbeni oddelek),

1 štipendijo za študij na Upravno — administrativni šoli.

Štipendije bodo podeljene za čas, ki je prosilcu po predpisu določen za končanje študija v višini 4.000.— din za dijake na srednjih šolah in 5.000.— do 6.000.— dinarjev za študente visokih šol.

Štipendije se znižajo za otroški dodatek, ki ga štipendist prejema. Prednost imajo študenti, ki študirajo na pravno — ekonomski fakluteti (ekonomski oddelek) v Zagrebu.

Prosilci naj takoj, najkasneje pa do 15. septembra 1956. predlože kolkovane prošnje (180 državne in 95 občinske takse) in ji predložo potrdila o premoženjskem stanju, potrdilo o višini otroškega dodatka, zadnje šolsko spričevalo in potrdilo o vpisu v šolo. Slušatelji univerz in višjih šol predložo namesto šolskega spričevala potrdilo o opravljenem izpitu. V prošnji naj prosilci točno opišejo potek dosedanjega šolanja in socialno stanje družine (štev. družinskih članov, koliko od teh nepreskrbljenih).

Prošenj brez prilog in po roku dospelih ne bomo upoštevali.

ObLO M. Sobota

RAZPIS

Na podlagi 1. člena Zakona o oddajanju gradbenih del (Ur. list LRS št. 17/55.) ter 3. člena pravilnika o postopku pri javni pismeni licitaciji za oddajo gradbenih del (Ur. list št. 17/55.) razpisuje Stanovanjska skupnost Murska Sobota, Ivanocijeva št. 1, prvo pismeno licitacijo za oddajo gradbenih del in obrtniških del za dve dvo-nadstropni 12 stanovanjski hiši v Murski Soboti na Štefan Kovačevi ulici.

Predračunska vsota znaša za vsako hišo posebej Din 21.100.696.—, za obe hiši skupaj Din 42.201.392.—. Rok za dovršitev vseh gradbenih in obrtniških del III-faze je 31. III. 1957. Dokončanje vseh gradbenih in obrtniških del pa 31. VII. 1957. Javna licitacija bo dne 20. IX. 1956. ob 10. uri v prostorih Stanovanjske uprave v Murski Soboti, Ivanocijeva ul. št. 1. Rok za oddajo ponudbe je 20. IX. 1956. do 8. ure v vložišču Stanovanjske uprave ali neposredno pred licitacijo licitacijski komisiji.

Ponudbe morajo biti opremljene v skladu s predpisi pravilnika o postopku prijavnih pismenih licitacij za oddajo gradbenih del (Ur. list LRS št. 17/55.) Kavcija po Din 60.000 za obe hiši skupaj Din 120.000 se mora priložiti k ponudbi. Projektni elaborat in splošni pogoji so na razpolago interesentom pri Stanovanjski upravi v Murski Soboti, Ivanocijeva ul. št. 1. Ponudniki morajo v ponudbi ali najpozneje ob začetku licitacijske obravnave izkazati, da imajo pravico izvajati razpisana gradbena dela.

Predsednik sveta:
Terezija Šiftar

Okrajna gasilska zveza Murska Sobota

obvešča:

PLENUM OGZ:

Obveščamo vse delegate, da bo plenum OGZ v soboto, dne 8. t. m. ob 9. uri dopoldne v prostorih hotela »Zvezde« v M. Soboti. Vsi delegati še poleg tega prejmejo pravočasno vabila.

PRIREDITVE:

PGD Hrašenski vrh ObGZ G. Radgona dne 9. t. m. slavnostno prevzame novo motorko. Vabimo okoliška društva, da se te slavnosti polnoštevilno udeležijo. PGD Hotiza proslavlja dne 9. t. m. 30-letnico svojega obstoja. Naročamo okoliškim društvom, da se obletnice PGD Hotize udeležijo številno v predpisani paradni uniformi.

SEKTORSKE VAJE:

V nedeljo, dne 9. t. m. ob 15. uri bodo sektorske vaje v Kruplivniku, ObGZ Grad.

IZ PISARNE OGZ

Razpis

Zdravstveni dom, Murska Sobota
razpisuje za šolsko leto 1956/57

ŠTIPENDIJE

za naslednje šole:

1. Stomatološka fakulteta 1,
2. Zobotehnična srednja šola 1,
3. Šola za zobne instrumentarke 1.

Prošnji za štipendijo je treba priložiti potrdilo o premoženjskem stanju,o otroškem dodatku in prepis zadnjega spričevala, oziroma potrdilo o opravljenih izpitih.

Prošnje kolkujte z državnimi koleki za 180 din in z lokalnimi koleki za 95 dinarjev. Rok za vlaganje prošenj je do a15. keptembra.

Prosilci, ki so že vložili prošnje, morejo ostale dokumente priložiti naknadno.

Prednost pri dodelitvi štipendij imajo sirote iz NOV, otroci staršev zaposlenih v zavodu ali otroci brez staršev.

Zdravstveni dom, M. Sobota

Motoristi Pomurja!

Avto-moto društvo »Štefana Kovača« v M. Soboti priredi dne 9. septembra t. l. ocenjevalne vožnje z motorji vseh kategorij na relaciji Sobota, Fokovci, Vučja Gomila, Tešanovci, Sobota. En del te proge bo istočasno tudi hitrostna vožnja in zaradi tega Vas tovariško vabimo, da se te ocenjevalne vožnje polnoštevilno udeležite.

Start bo pred hotelom »Platana« v nedeljo ob 7. uri. Prijave motoristov sprejema predsednik športne komisije tov. Gomboši Franc.

Za čim večjo udeležbo apelira na motoriste

Odbor AMD

MALINOV LES ZA DOGE

prodamo najboljšemu ponudniku.

Vodna skupnost, M. Sobota

V službo sprejmemo

SKLADIŠČNIKA

V poštev pride mlajši moški. — Nastop službe takoj.

Vodna skupnost, M. Sobota

»PLANIKA«

poslovalnica v M. Soboti,

Titova cesta 21,

ima na zalogi vse vrste usnjene in gumene obutve. Oglejte si naše najnovejše modele in informirajte se o cenah.

Poslužujte se naše popravljalnice — Titova cesta 23.

OBVESTILO

Obveščamo vse obrtnike Pomurja, da organiziramo obisk Zagrebškega velesejma, dne 17. septembra 1956. z avtobusom. Cena vožnje 1.300.— dinarjev. Prijave zbiramo do 12. t. m.

Družino Kofjačevo iz Krajne, sedaj v Franciji, Yvon Montepilloy par Barbery, Oise in Ficko Rudolfa, prav tako v Franciji, pozdravlja Karl Ficko iz Krajne.

Našima naročnikoma Ficko Rudolfu in Alojzu Forjaniču v Franciji sporočamo, da imata poravnano letošnjo naročnino za Pomurski vestnik. Naročnino je poravnal Karl Sakovič iz Zenkovec.

ZAHVALA

Toplo se zahvaljujemo tov. zdravnikom in strežnemu osebju soboške bolnišnice za njihovo požrtvovalno pomoč, ki so jo nudili naši mamici v času njene težke bolezni.

Ladislav Šebök

ZAHVALA

Mama pokojnega Janeza Talijani se iskreno zahvaljuje zdravnikoma dr. Sedlačku in dr. Vučaku za požrtvovalno pomoč pri lajšanju bolečin v njegovih zadnjih trenutkih prezgodaj ugaslega življenja.

Ana Osodči

ZAHVALA

Ob bridki izgubi našega sina, moža in očeta

JANEZA TALJAN

se najiskreneje zahvaljujemo vsem, ki so nam ob težki uri stali ob strani, vsem darovalcem vencev, cvetja in tistim, ki so z nami sočustvovali.

Posebna zahvala zdravnikom bolnišnice dr. Starcu, dr. Kastelicu in dr. Lanjščeku in vsemu strežnemu osebju bolnišnice. Nadalje se zahvaljujemo občinskemu odboru SZDL, pleskarskemu kolektivu in ostalim darovalcem vencev ter govornikoma tov. Štublju in Čagranu za poslovilne besede.

Žalujoči: mama, oče, žena in sinček.

ZAHVALA

Vsem, ki ste pospremili na zadnji poti našo drago in nepozabno mamico in staro mamico

IDO ŠEBÖK

izrekamo iskreno zahvalo. Posebno se zahvaljujemo častiti duhovščini, darovalcem vencev in ostalim, ki ste nas tolažili v naši neizmerni žalosti.

M. Sobota, 31. avg. 1956.

Žalujoča družina Šebök,
M. Sobota

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage tete

VERE FLISAR

iz M. Sobote, Vrtna ul. 18, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so jo tolažili in negovali v bolezni, zahvaljujemo se sorodnikom, prijateljem, znancem, sosedom in vsem, ki so jo spremljali na njeni zadnji poti in jo počastili z venci in cvetjem.

Ludvik Flisar in ostali

Je med vami še kdo, ki ne ceni konjskega športa!?

Če je, naj pride v nedeljo, 9. septembra 1956 na

KONJSKE DIRKE V LJUTOMER

Prepričani smo, da ga bo konjski šport navdušil in zadovoljil. Vabimo tudi vse naše stare prijatelje na to tradicionalno prleško prireditev!

Okrepčila in vse ostalo kakor po navadi.

ODBOR

POZOR! POZOR!

Prodajalci in kupovalci nepremični ter premičnin, nič več ne skrbite kako prodati ali kupiti PARCELE, HISE, POSESTVA in razne STROJE in kje narediti pogodbo. REALITETNA AGENCIJA Maribor, Partizanska cesta 24 je s 1. septembrom 1956 ODPRLA v Murski Soboti, Titova ulica štev. 11 svojo

POSLOVALNICO

Poslovalnica posreduje prodajo in nakup hiš, parcel, posestev in strojev vseh vrst ter vsepovsod. Svojim strankam dela tudi pogodbe in prenose lastništev in sicer brezplačno. Če torej želite hitro in ugodno prodati ali kupiti ter imeti narejen prenos lastništva, se obrnite le na to poslovalnico.

Tedenski koledar

Nedelja, 9. sept. — Aleksander
Ponedeljek, 10. sept. — Nikolaj
Torek, 11. sept. — Erna
Sreda, 12. sept. — Silvin
Četrtek, 13. sept. Zdenko
Petek, 14. sept. — Rosana
Sobota, 15. sept. — Albina

KINO

MURSKA SOBOTA — od 7. do 9. sept. ameriški film »Ona išče srečo«, od 11. do 13. sept. jugoslovanski film »Zasledovanje«, od 14. do 16. sept. češki barvni film »Jan Hus«.

BELTINCI — 8. in 9. sept. ameriški film »Kapitanov raj«.

LENDAVA — od 7. do 9. sept. ameriški film »Kadar žene ljubijo«, 11. in 12. sept. ameriška risanka »Alice v pravljični deželi«.

RADENCI — 9. in 10. sept. francoski barvni film »Grof Monte Christo I.« 13. sept. italijanski film »Porca miseria«.

ČEPINCI — 9. sept. mehiški film »En dan življenja«, 16. sept. angleški film »Mandy«.

RADGONA — od 7. do 9. sept. angleški barvni film »Doktor v hiši«, 12. in 13. sept. ameriški film »Slika Doriana Graya«.

GRAD — 9. sept. ameriški film »Zločin v Nevadi«.

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU — 8. in 9. sept. mehiški film »Rdeča konga«, 12. sept. ameriški film »Pesem zlatega zapada«.

VELIKA POLANA — 9. sept. mehiški film »Maclowya«.

MALI OGLASI

80 BASNO KLAVIRSKO HARMONIKO znamke »HOHNER« ugodno prodam ali zamenjam za klavir, ostalo po dogovoru. Štiberc, Lendavska 10. IV. n. M. Sobota.

POLOVICO STANOVANJSKE HISE za večjo družino s šestimi stanovanjskimi prostori in SLAMOREZNICO na motorni pogon, prodam. — Vprašati: Ljutomer, Prešernova št. 4.

ENODRUŽINSKO HISO, novo v M. Soboti, prodam. Poizvedbe v trgovini »Izbira«, M. Sobota, Titova 16.

IZRUVAČ ZA KROMPIR, LESENO BRANO, 2 GNOJNIČNI SESALKI, LESENI STRUGALNIK, TRGOVSKE STELAŽE, PULTE itd. prodam. DAM V NAJEM TUDI kompletno CEMENTARSKO in STUDENČARSKO delavnico s potrebnimi prostori, inventarjem in orodjem: Alojz Bratina, Križevci pri Ljutomeru.

SEJALNIK znamke »Viktoria«, prodam. Vprašati na Lendavski cesti št. 35, M. Sobota.

ŠIVALNI STROJ, moški, znamke »Singer«, v prav dobrem stanju, prodam. Helena Kocjan, Predanovci 48, p. Puconci.

PRODAM POSESTVO, v Savcih, ob cesti Ormož — Ptuj. Zraven je: STANOVANJSKA HIŠA, GOSPODARSKO POSLOPJE, zemlja in pašniki. Kupci naj se javijo 9. sept. t. l. od 9. do 11. ure v Savcih ali pa pri Vjekoslavi Podplatnik, Varaždin, Ptujska cesta št. 13.

NA STANOVANJE SPREJMEM dva gojenca(ki). Zagotovljena tudi hrana. Plača po dogovoru, lahko tudi v naravi. M. Sobota, Mikloš Küzmiča ul. 27.

MANJŠE POSESTVO, 1 ha obdelovalne zemlje, hišo z gospodarskim poslopjem in vsem gospodarskim inventarjem, v bližini Ljutomera, prodam. Vprašati: Karl Žuman, pečar Ljutomer, Ormoška cesta 27.

SPREJMEMO VEČJE ŠTEVILO NEKVALIFICIRANIH DELAVCEV za dela v Mariboru. Plača po tarifnem pravilniku od 31 do 37 dinarjev na uro. Stanovanje preskrbljeno. Možnost kuhanja. Prijave osebno na naslov: Splošno gradbeno podjetje »Stavbar«, Maribor, Vita Krajgherja ul. 8/I.

SEJALNIK, 13 cevni, znamke »Kühne«, uporaben, prodam. Gornji Tešanovci 124..

84 AROV BUKOVEGA GOZDA v bližini Ljutomera, ugodno prodam. Vprašati na ime: Ferenc, Veržej.

ŽELEZNO STISKALNICO, 300 litrno, prodam. Anton Puconja, Kamenščak, Ljutomer.

MOTORNO KOLO znamke »Puch«, 250 ccm — S4, prodam. Informacije daje: Skremka, mehanik, Gornja Radgona.

POSESTVO, pri Mali Nedelji, lepo zaokroženo, hiša z gospodarskim poslopjem, vse v dobrem stanju, ugodno na prodaj. Informacije: Franc Horvat, Drakovci št. 75.

VAJENCA s 6 razredi osnovne šole ali 2 razredoma gimnazije, sprejmem v uk. Durič, mizar, M. Sobota.

POSESTVO, gospodarsko poslopje, skupaj 20 ha, v okolici Maribora in v bližini avtoceste, prodam po ugodni ceni. Jože Jurič, Polana 32, p. Hoče pri Mariboru.

POSESTVO, 7 ha 35 a njiv, travnikov, sadovnjaka, vinograda in gozda, s precej veliko hišo z gospodarskim poslopjem, ugodno na prodaj. Naslov v upravi lista.

DEL POSESTVA, prodam. Štefan Temlin, Moščanci 43.

STANOVANJE išče dijak V. razreda gimnazije. — Naslov v uredništvu lista.

Trgovsko podjetje na veliko
»POTROŠNIK«
Murska Sobota
sprejme v službo

trgovskega pomočnika

galanterijske stroke, mlajšo moč s 3—5 leto prakso

Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe s 1. oktobrom 1956. Pismene vloge poslati na upravo podjetja do 20. septembra 1956

REAKCIJSKI SNEMALEC - poklic, ki izziva smrt

»Temu poklicu se ne da nikoli popolnoma privaditi,« pravi Roy Wolford, ki je že petnajst let reakcijski snemalec. V vsej Ameriki je morda sto dobrih reakcijskih snemalcev. To je posebna zvrst ljudi. Filmajo preizkuševalne polete vseh mogočih reakcijskih letal in raketnih projektilov iz nevarne bližine. V večini primerov so člani študijskega štaba v konstrukcijskih birojih.

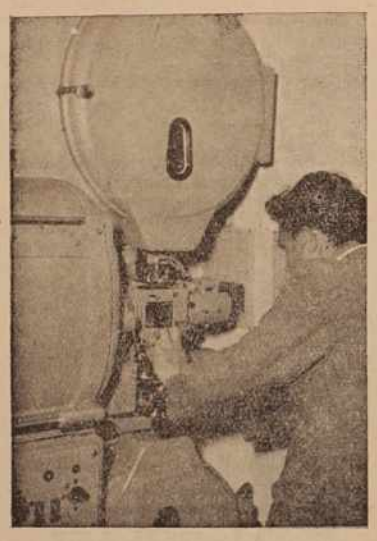

Pri kinoprojektorju

Najbolj razburljivi so trdnostni preizkusi letal, ko pilot s polnim plinom strmoglavlja iz 13.500 metrov, da bi dognal ali material vzdrži. Tesno za preizkuševalnim letalom sedi snemalno letalo, iz katerega snema fotograf nevarni preizkus. Še mnogo bolj razburljivo in zares najnevarnejše pa je zasledovanje kakšnega na daljavo vodenega raketnega projektila. Samo majhna napaka, en sam napačen impulz iz dirigentske centrale — pa je katastrofa neizogibna.

Vsak čas kateri izmed teh snemalcev odpove službo. Eden izmed njih je kratko izjavil: »Imam ženo in tri otroke!« Bil je takrat v preizkusnem poletu strmoglavljanja. Zemlja je bila komaj 300 metrov pod letalom, ko je pilotu z muko uspelo letalo vzravnati. To je bilo za snemalca le preveč.

Reakcijski snemalci pravijo o sebi: »Mi nismo vratolomneži in nam ni do slave. Imamo se za tehnike, za raziskovalce v službi modernega letalstva.«

»Danes,« pravi Roy Volford, »je skoraj nemogoče, da bi se snemalec mogel rešiti v podobnem nevarnem položaju iz reakcijskega letala.« Ni rešitve zato, ker se ni mogoče rešiti snemalnih kamer pred izstrelitvijo s sedežem vred iz ponesrečenega letala. Kamere ni kam odvreči, ker je hitrost za tak poskus prevelika. Za izstrelitev iz letala pa sta potrebni obe roki. V trenutku izstrelitve veliki pospeški z uničujočo silo vržejo kamere in ostali pribor snemalcu v glavo, ker se z rokami ne utegne zaščititi. »Nekako bi še že živ prišel ven,« je rekel neki snemalec, »ampak če so te kamere enkrat potipale, ti je za gotovo potreben nov obraz!« Nič kaj vzpodbudno!

Zaslužek se giblje okrog 2500 dolarjev. Toda to ni vzrok za to, da se fotografi odločajo za to poklic in vztrajajo v njem. »To je pač v krvi,« odgovarjajo snemalci. Sam poklic privlači in vzpodbuja.

Izkušnje so omogočile uporabo raznih pripomočkov. Iznajdljivost posameznih snemalcev se je uveljavila. Vsak ima poleg pomožnih sredstev še preizkušene metode, toda za uspeh pa se vendarle zahvaljujejo le — SREČI.

DEVETLETNI ZMAGOVALEC MONT BLANCKA

Najmlajši planinec, kateremu se je dosedaj posrečilo priti na vrh Mont Blancka, je star devet let. Ta podvig je uresničil mali Italijan Emilio Stefaneli, ki je letos 13 avgusta dosegel najvišji vrh Evrope (4180 m). Emilio se je povzpel na Mont Blanck v spremstvu svojega očeta in poklicnega alpskega vodiča.

Vsakdo ne ve

... da grozi v New Yorku nevarnost, da bodo pokazali s 100 dolarji zaradi počasne vožnje, kajti preveč previdni šoferji ovirajo promet s prepočasno vožnjo.

... da je tovarna Ford dosegla rekord pri izdelavi tega tipa avtomobilov. Tip Ford A je tovarna izdelala 15,456.808 komadov.

... da je tovarna PUCH v Grazu lani izdelala nekaj nad 50 tisoč motornih koles. Od tega jih je izvozila 20.000. Pred devetnajstimi leti je ta tovarna izdelala samo 8540 motornih koles in sicer 1070 za izvoz.

... da porabijo v ZDA kar 10 % narodnega dohodka za nakup in vzdrževanje avtomobilov.

... da je tovarna General motors izdelala zaradi velikih popravil in izgradnje avtocest nov traktor, ki ima 2 diesel motorja po 380 KM.

... da ima Dunaj okrog 170.000 registriranih motornih vozil.

Igra - vitamin za psiho

Za otročje igre uporabljajo zdravniki v zadnjih letih vse bolj pogosto izraz »vitamini za psiho«. Kakor povzroča pomanjkanje vitaminov v prehrani motnje v organizmu, pa celo obolenja, tako lahko tudi pomanjkanje igre povzroči v življenju otroka določeno nervozo. Po mnenju dr. Snirsona, direktorja klinike za mentalno higieno v Tel Avivu, v Izraelu, se pri takih otrocih lahko pojavi nervoza petih vrst: hišna nervoza, nervoza osamljenosti, šolska nervoza, ulična nervoza in nervoza, ki se pojavi ob prihodu tujih oseb.

Otroci, ki trpe zaradi hišne nervoze, lahko prav dobro kontrolirajo svoje, drugace neumirjeno obnašanje, kadar so zunaj hiše ali pa je na obisku kaka tuja oseba. Če pa ostanejo v stanovanju skupaj z ostalimi domačini, počenjajo kar hočejo, ne upoštevajo nasvetov, prošenj in groženj, ali bolj točno: puščajo proste vajeti svoji živčni razdraženosti. Pri otrocih s šolsko nervozo je prav obratno: doma so poslušni, v šoli pa se obnašajo po svoji volji.

Nervoza vseh petih tipov se lahko pojavi pri otrocih, ki se, iz raznih razlogov, ne igrajo dovolj in toliko, kolikor to zahtevajo njihova naravna nagnjenja. Dr. Snirson meni, da se nervoze pojavljajo zato, da bi izpolnile praznino v otroškem življenju, ki je rezultat pomanjkanja igre.

Trideset tisoč besed na dan

Ste kdaj razmišljali o tem, koliko besed izgovori vsak izmed nas v enem dnevu? Razumljivo — vsi ne govorimo enako, eni več, drugi manj. Med nami so tudi taki, ki so že po naravi »pripovedovalci«, medtem ko drugi to niso. Mnogi pa morajo zaradi svojega poklica več govoriti kot drugi. Na primer: profesorji in učitelji, advokati, trgovci itd. Če pa ne pripadate nobenemu od teh poklicev in ste po prirodi povprečen »govorivec«, potem lahko računate, da v enem dnevu izgovorite okrog 30.000 besed.

Morda se vam bo zdelo to število preveliko. Pa pokličimo na pomoč preprosto računico. Strokovnjaki namreč menijo, da govorimo tretjino časa, v katerem smo budni. Torej eno tretjino od šestnajstih ur, a to je nekoliko manj kot pet in pol ure. Bodimo pa celo strožji od strokovnjakov in recimo, da govorimo samo tri in pol ure na dan. Če v eni minuti izgovorimo 150 besed potem to ni posebna hitrost v govoru — potem jih v eni uri izgovorimo 9.000 ali 31.500 v tri in pol urah.

Lovci na orkane brez denarja

Sezona orkanov, ki zajema konec leta in prvo polovico jeseni, je že na pragu. Iz leta v leto so orkani iz do sedaj še neznanih vzrokov vse večji in močnejši. Škoda, ki so jo napravili leta 1954 in 1955, zdaleč presega opustošenje v prejšnjih letih. Zaradi tega je lani julija Kongres ZDA dodelil metereološkemu zavodu poleg rednih kreditov še 500.000 dolarjev. Toda kljub tej posebni podpori še metereološkemu zavodu primanjkuje 2,5 milijona dolarjev za organiziranje potrebne izvidniške in zaščitne službe.

Dobljenih pol milijona dolarjev pa bo vendarle omogočilo lovcem na orkane, da bodo lahko v večji meri uporabljali radarje in z njihovo pomočjo spremljali nastajanje in gibanje teh uničujočih vetrov. Radar najučinkovitejši meteorološki instrument za zbiranje podatkov o gibanju vetrov, je namreč tako občutljiv, da odkriva v precejšnji oddaljenosti celo navaden dež in sneg.

Nedavno je Meteorološki zavod ZDA naročil 39 radarjev, katerih območje delovanja bo znašalo 250 milj (okrog 460 km). Na radarje pa bodo morali čakati do konca leta 1958. Do tega časa bodo lovci na orkane še vedno uporabljali radarje ameriške armade, katerih obseg delovanja pa je za celih 180 km manjši.

Do sedaj ugotovijo z lovom na orkane samo smer njihovega gibanja in na osnovi tega pravočasno opozorijo prebivalstvo ogroženih predelov. Ko bodo meteorologi dobili nove radarje, bodo lahko mnogo prej opozorili ljudi na pretečo nevarnost orkanov in tako se bodo prizadeti prebivalci lahko mnogo boljše zavarovali pred njimi.

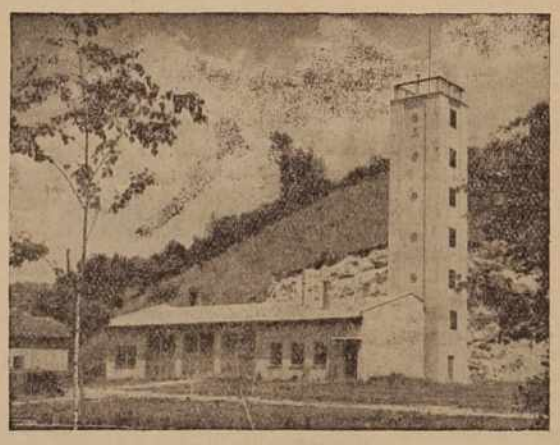

Vzorno urejen gasilski dom je ogledalo podjetnosti in pridnosti gasilcev določenega kraja. Na sliki vidimo lendavskega

Med za pijance

Med je eno izmed najboljših sredstev proti akutnemu zastrupljenju z alkoholom (vsako pijančevanje pa je več ali manj zastrupljanje) — trdi ameriška zdravnica Marta Bruner — Orne. Med namreč vsebuje precejšnjo količino fruktoze, ki — kakor je potrjeno — pospešuje kemijsko razpadanje alkohola. Kemijska reakcija fruktoza — alkohol ne deluje samo umirjajoče na zastrupljenega človeka, marveč izziva tudi hitrejše iztrebljanje.

SOBOSLIKARSKA

Dva pomočnika soboslikarskega podjetja sta nenadoma prenehala delati.

»Zakaj pa ne nadaljujete z delom?«

»Zmanjkalo nam je krede.«

»Potem pa jo kupite.«

»Bi jo že, pa še prejšnje nismo plačali.«

Slučajno se je to zgodilo v M. Soboti.

URADNIŠKA

Pišta je uradnik in kmet. Kmet bolj kot uradnik. Težko dela. Posebno po žetvi. Ko pride po hudo napornem popoldnevnem delu zjutraj v pisarno, se blaženo nasmiha: »Kje bi sploh lahko počival, če ne bi hodil v službo.«

GOSTINSKA

Gost: »Kje imate upravnika?«

Vajenec: Trenutek, prosim, takoj ga bom poslal k vam.

REPORTAŽA Z JADRANA

Dobri prijatelji

Večkrat človek najde prijatelje tam, kjer se jih najmanj nadeja. Tako je bilo tudi z nami. Okrog sedemdeset članov društev »Partizan« iz Medžimurja se je petnajst dni mudilo ob Jadranu. Prebivajoč v šotorih pod okriljem borovega gozdička, nedaleč od morske obale smo preživeli brezskrbne dni. Pula je bila daleč komaj tri kilometre. Vreme lepo in dnevi so minevali prehitro. Poleg našega naselja je bilo taborišče »Veselega petra« iz M. Sobote. Ni trajalo dolgo in že smo se spoznali s prekmurskimi taborniki. Kmalu smo se počutili kot prijatelji in dobri sosedje.

»Pa mi smo sosedje« — je zaklical nekdo od Sobočancev. »Mar je Prekmurje res tako daleč od Medžimurja?«

Neki večer nam bo še dolgo ostal v spominu. Naši sosedje so zakurili taborni ogenj (do drv je bilo tukaj težko priti, zato si jih nismo mogli »privoščiti« vsak večer). Priredili so mali zabavni program in nas povabili — razen nas pa še pionirje iz Maribora in mladince Poboljševalnega doma Smedlik pri Ljubljani.

Z veliko pozornostjo smo spremljali program; prikazovali so v glavnem značilnosti iz življenja Prekmurcev — seveda v šaljivem tonu. V velikem krogu okrog ognja, katerega plameni so se dvigali visoko v zvezdno noč, se mi je zdelo, da smo že stari znanci. Kakor da se ne poznamo samo nekaj dni!

Po programu pa so zaigrali še naši tamburaši in lica mladih ljudi so se še bolj raztegnila v prešeren nasmeh. V parih smo zaplesali okrog ognja. Dekleta in fantje ob ritmu valčka, ne da bi pomislili, iz katerega tabora je kdo.

Bil je zelo lep prizor. Ko smo še eden drugega gromko pozdravili s trikratnim »hura«, je ugasnil ogenj in odšli smo spat. Še precej časa je tekel pomenek pod šotori, potem pa je bilo vse tiho. Edino murni niso odnehali s svojim muziciranjem. Stražar pa se je umirjeno sprehajal okoli taborišča. *Vlado Sovar*

Slovenska plemenita vina bodo zaščitena

Bakhus in panter zvesto na straži

Kdor ljubi žlahtno vinsko kapljico in jo tudi zmerno uživa, je lahko po zadnji vojni doživel v naših gostilnah obilo neprijetnih presenečenj; pod etiketo svetovno priznanih vin so mu večkrat servirali ponarejena vina, ki so bila plod raznih »hokus-pokusov« in »rezanj« v kleteh — torej daleč proč od tistega, kar v resnici dajejo naše sončne gorice.

Zdaj pa napovedujejo, da bo tudi falsifikatorjem naših priznanih vin enkrat za vselej odklenkalo. Uresničeno bo dolgotrajno prizadevanje naših vinskih strokovnjakov, ki so se leta in leta zavzemali za zaščito porekla vin v dobro slovenskih vinogradnikov in pa tistih, ki jim ni vseeno, kakšna tekočina je v kozarčku. Na pobudo Glavne zadružne zveze bodo ustanovljene v posameznih vinorodnih okoliših posebne strokovne komisije, v katerih bodo pošteni in priznani vinski strokovnjaki. Komisije bodo ocenjevale posamezna vina. Zaščitni znak bo podeljen samo za ona vina, katerim bo priznano določeno število točk (mešana vina vsaj 68, sortna vina pa 80 točk) in samo za toliko buteljk, kolikor bo napolnjenih z ocenjenim vinom. Steklenice bodo polnili in jih opremljali z zaščitnim znakom ob prisotnosti pooblaščenca komisije.

Za štajerski vinorodni okoliš bo delovala taka strokovna komisija v Mariboru, praksa pa bo morda pokazala, da ne bi bilo napak, če bi tako komisijo imenovali posebej za pomurski vinorodni okoliš.

In še nekaj zanimivega o zaščitnem znaku. Slovenska plemenita vina bo odslej varoval pred ponarejevalci Bakhus (ptujski muzej hrani starorimsko najdbo; upodobljeni Bakhus stoji med napleteno vinsko trto, na sebi ima krzno, je obut, v levi roki drži thursos, v desni pa kartharos — vrč) skupaj s panterjem, ki mu leži ob nogah. Če Bakhus ne bo mogel sam opraviti svojega poslanstva, pa bo panter znal po potrebi ugrizniti do krvi tistega, ki bo skušal še naprej brozgati po vinu na račun zdravja delovnih ljudi in mu jemati zasluženi sloves. Nevarna igra — kaj, ki pa jo bodo vselej odobravali zmerni uživalci pristnega vina. -sk

Fadil Hadžič:

BUDHA ME JE LEPO SPREJEL

Potopis slučajnega pomorščaka

I. LIBANONSKE CEDRE

Za to razočaranje bom obdolžil kralja Salomona osebno. Obdolžil bom tudi egiptovske faraone in arabske kalife. Tukaj so vsi neusmiljeno podirali, ko so postavljali džamije in palače. Poezijo živih ceder so spreminjali v lesena vrata in verande na svetišču Jehove in na ladjah. Poezija zdaj gnije ali pa je že zdavnaj zgnila.

Danes, v dvajsetem stoletju, ceder skoraj več ni, vendar kličejo turiste predvsem zaradi njih sem. Oprostite, toda to, kar sem pravkar povedal ni čisto točno. Na vsaki državni zastavi je po ena cedra. To je narodni znak, ki ga lahko povsod vidite. Naposled pa lažejo vsi turistični uradi po svetu. Če oglašujejo prelepe plaže, bodite srečni, če boste plažo sploh našli. Če delajo raklamo za sveži gorski zrak, boste srečni, če vam ne bo treba vdihovati tovarniškega dima. In če je povsod na svetu tako — zakaj naj bi bil libanonski turizem izjema? Za to ima najmanj razlogov.

No, poslušajte.

Kakor da vse mesto živi od loterije. Lažni življenjepisi se sprehajajo po mestu. Poglejte tisto gručo bleščečih avtomobilov v ozki trgovski ulici Beiruta. To so prelepi primerki jekla in stekla in verjetno je cena sorazmerna lepoti.

Kdo je tisti gospod, ki sam šofira?

Lastnik nekoliko hiš in dveh avtomobilov. Pred osmimi leti je na cestni stojnici prodajal mlince. Čuden življenjepis je to.

A oni uslužni policaj — zakaj vas vpraša, če želite menjati denar? Ne bodite radovedni — mar ne vidite, da vas hoče odvleči v trgovinico, kjer menja valuto njegov tovariš v civilu.

Tudi to je povsem običajna beirutska biografija.

Oh, kakšna sreča, zdravnika ste hitro našli. Joj, kako naivni ste bili in stopili ste naravnost v ordinacijo. Joj, kako slabo ste jo odnesli, ker se je bil zdravnik naučil, da se pogaja za ceno. Vi se niste pogajali in zdaj plačate trikrat več.

Povsem navaden beirutski življenjepis.

A tale imenitni, nališpani gospod, ki se vozi v avtomobilu — kdo je to?

Pst... ta je velik, največji med vso gospodo.

Prvi minister je bil.

Piše se Bešara el Curi.

Tihotapil je hašiš, in sicer zelo domiselno. Kamele so požrle gumaste mošnjičke s hašišem in potovale v Egipt. Tam so mesarji klali kamele in vzeli hašaš. Ugledni gospod, ki sedi zavaljen v mehkem sedežu, ima veliko denarja.

Pst... naj se s spoštovanjem odpelje mimo mogočni Bešara el Curi.

Kakor da živi mesto od loterije.

Avto se gnete ob avtu. Tesno je tukaj za toliko gospode. Mar živi tu sploh kdo, ki se ne bi ukvarjal s trgovino? Siromašni dečko z rokami v žepu morebiti ni trgovec. Kako smo se prevarali! Dečko že vleče pomarančo iz žepa in vam jo ponuja, da bi jo kupili.

Priklonite se temu začetniku. Bodite ljubeznivi z njim. Morda bo že jutri imel palačo in avto. Kako pa veste, kaj nosi v drugem žepu. Mogoče ukraden dragulj ali opojne droge. Bodite ljubeznivi, kajti nekdo izmed teh otrok bo jutri gotovo milijonar.

Mesto trguje, šušmari in kombinira. Z noro hitrostjo leti denar iz roke v roko. Smrdijo ulični kanali, zaudarja po ribah, izhlapeva vonj po poticah iz slaščičarn. Halve,* rdeče, bele, rumene. Rahatlokum** v obliki bizantinskega mozaika. Hribi ogrlic. Vitrine, nakopičene z zlatom. Pisane kravate. Čevlji v dveh barvah za libanonski okus. Temnoplavo blago in prstan, težak deset dekagramov.

Trg ceni samo denar.

Gospod je zjutraj izvedel, da je bogat in kupuje dve kompletni protezi zlatih zob. V ceno so vračunani tudi stroški za izdiranje zdravih.

Biografija je dobila novo obleko. Obleki se klanja trg. Zlate zobe lahko zastaviš. Zlatim zobem trg zaupa. Samovšečno se sprehajajo lažne biografije po mestu.

Tukajle je trg Rivolli. Zavili bomo malo na levo. Tule diši že veliko lepše. Vonj spalnih srajc in duh po bencinu. Druga pri drugi stoje mehanične delavnice. Prevrnjeni avtomobili, stiskalnice, traverze, vonj pudra, parfema chanel, acetona in seči. Spodaj je tvrdka »Delavnica Ibrahim«, zgoraj pa bleščeč napis »Maison Leila«. Spodaj se potrka. Mehanik z očali iskri razbeljeno jeklo. Zgoraj na balkonu sedi debela ženska z razgaljenimi nogami brez nogavic. Na levi je bencinska črpalka, na desni pa vidiš skozi okno divan z vzmetmi, ki štrlijo skozi blago. Med hišami je razrit lesen tlak in mlake umazane vode z mastnimi madeži od nafte.

V tankih spalnih srajcah se o belem dnevu sprehajajo iz hiše v hišo škilave ženske mlahavih udov. Pred hišami lenuharijo na trinožnikih kakor kuščarji na soncu galerije zaspanih žensk. Lepota ne igra nobene vloge — povprašujejo po debelih ženskah. Namazani klovni se smehljajo in z mastnimi dlanmi vabijo odjemalce. Rdeče in rumene lučke se pozibavajo nad vhodnimi vrati. Skozi zamazano zaveso iz zelene svile pogleduje zbujena, krmežljava ženska. Povprečna teža je tukaj sto kilogramov. Nenamazana, grda ženska zeha in pljuva skozi okno.

Z balkona »Maison Leila« kličejo v francoščini. V hiši preko ceste je nekdo naglo odprl okno. Zadah razbrzdane noči pritiska na ulice. Nekdo iztepava blatno koco. Otresa sledove čevljev.

Mehanik pelje prebarvani avtomobil iz delavnice. Nihče ne bo spoznal, da je ukraden.

V »Maison Leila« igra radio. »Deklice« z balkona žvižgajo znani libanonski šlager. Samo človek z dobrim ušesom bo odkril, da je ta glasba ukradena Schubertu.

Čaršija samo trguje. Beirutske uličice so prepojene s poslovnim opijem. Tu lahko govorimo o transu.

Na rdečkastih hribih nad mestom stoji še nekoliko ceder. Okrog njih je v počastitev zgrajenih tisoč vil in tri sto hotelov. To je spomenik čaršije živečim milijonarjem.

Feničani so zapustili v oporoki Libanonu dragoceno dediščino. Darovali so jim smisel za trgovino. V Libanonu trguje milijon Libanoncev. Drugi milijon Libanoncev trguje po vsem svetu. Na teh ozkih uličicah bi bilo za vse pretesno.

Zbogom, lepe cedre!

* halva: slaščica iz medu, moke in masti;

** rahatlokum: slaščica iz riževe moke, sladkorja in dišečega olja.

(Nadaljevanje)